

Ami a pult mögött és a peronon túl kezdődik

**Szakszervezetiség, nők elleni erőszak,
zaklatás a munkahelyeken**

Budapest, 2018. november 22.

Előzmények, háttér

Női és férfi szerepek Magyarországon

- Magyarországon a **2000-es évek óta változatlan a nemek közötti egyenlőtlenség, de eközben folyamatosan csúszunk lefele** nemzetközi összehasonlításban (Global Gender Gap Index adatai).
- **30-35 éves férfiak negyede, míg a nők harmada diplomás**, de továbbra is az alacsony presztízsű/fizetésű szakmákban döntően nőkkel találkozunk (Eurostat 2012).
- **25-49 év közötti korosztályban a férfiak négyötöde foglalkoztatott, míg a nőknél ez az arány kétharmad.**
- A nők és a férfiak közötti **bérolló a 2000-es évek során előbb szűkült, majd ismét kinyílt** (ez igaz egészen a nyugdíjas évekig).

Nemi szerepekkel kapcsolatos vélekedések Magyarországon

- 1970-es években született lakosság kétharmada szerint a férj feladata a pénzkeresés, a feleségé a háztartás és a család.
- 2000-es évek végére nők fizetett munkavégzésének elfogadottsága nőtt, de a tradicionális nemi szerepek elfogadottsága jelentős továbbra is.

Friedrich Ebert Stiftung Nőügyek 2018

- Hazai foglalkoztatás- és szociálpolitika vak a nők férfiakétól eltérő élethelyzetére.
- Kiemelt problémaként jelentkezik az idősgondozás, a nemek közötti bérkülönbség, munkahely és család összeegyeztethetősége stb.
- A hazai lakosság körében a női magazinok, „tipikus” női problémák eltörpülnek a megélhetési problémák mellett.
- Egymással ellentétes tartalmú – a nők és férfiak szerepére – vonatkozó elvárások egyidejűleg vannak jelen a magyar társadalomban (okok: a munkaerőpiac és a magánszféra felől egymásnak ellentmondó elvárások érkeznek).

A me too egy éve

- 2017. október 5-én nagy összefoglaló cikk foglalkozik a New York Timesban Harvey Weinstein amerikai filmproducer nőügyeivel.
- Ezt követően Alyssa Milano színésznő indítja el a me too hashtaget (CNN számításai szerint 24 óra alatt 4.7 millió ember használja a me too szócskát).
- A Weinstein-ügy cunamit indít el számos közéleti szereplő vall érintettségéről.
- A me too egy társadalmi vitát indított el egy hagyományosan tabunak számító kérdésben.
- Szervezeti és vezetői kihívások (beleértve szakszervezeteket is).

Me too a számok tükrében Magyarországon (Závecz Research 2018. nyár)

- A **válaszadók kétharmadát** érte el a me too ügy (Marton László és Kerényi Miklós Gábor ügyét többen ismerték, mint a Weinstein-botrányt).
- A válaszadók egyharmada úgy vélekedett, hogy a botrányok hatására súlyosabb problémának tartja a kérdést, mint előtte (54 százalék már a botrányok előtt is így gondolta).
- A válaszadók 14 százaléka szerint a világ jobb hely lesz ilyen és ehhez hasonló ügyek nyilvánosságra kerülése után (**69 százalék szerint mindez semmilyen hatással nincs az életünkre**).

Szexista plakátok (IDEA Intézet 2017. november)

- A magyarok háromnegyede helyeselné a törvényi szabályozását a szexista plakátoknak.
- A megkérdezettek 34 százaléka hallott már a puncs.hu oldalról:
 - ezen válaszadók 68 százaléka ért egyet azzal, hogy ez növeli a nők kiszolgáltatottságát,
 - ezen válaszadók 62 százaléka helyeselné az ilyen tartalmú oldalak betiltását.

Nők elleni erőszak számokban (NANE 2016)

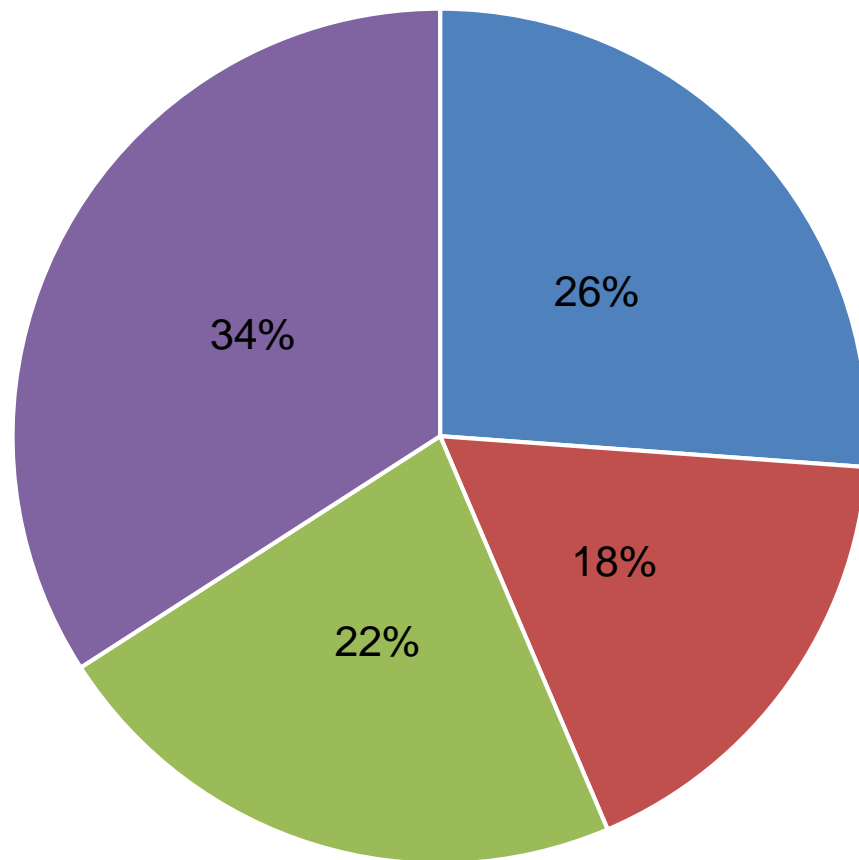
- 15 év betöltése után párkapcsolati erőszakot tapasztalt-e
 - lelki erőszak súlyosabb formái 49 százalék
 - fizikai erőszak 19 százalék
 - szexuális erőszak 7 százalék
- 15 év betöltése után tapasztalt-e zaklatást
 - **12 százalék**nak van ilyen tapasztalata
 - 60 százalékban a saját partnerétől szenvedte el
- 15 év betöltése után átélt-e szexuális erőszakot
 - **9 százalék**nak van ilyen tapasztalata
 - ebből 7 százalék a partnerétől szenvedte el
 - ebből 2 százalék nem a partnertől
- **Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének 2014-ben nyilvánosságra hozott adatait összevetve a 2011-es népszámlálási adatokkal 361 500 nő lehet érintett a témában.**

Az IDEA Intézet kutatása

Az IDEA Intézet kutatásának háttere

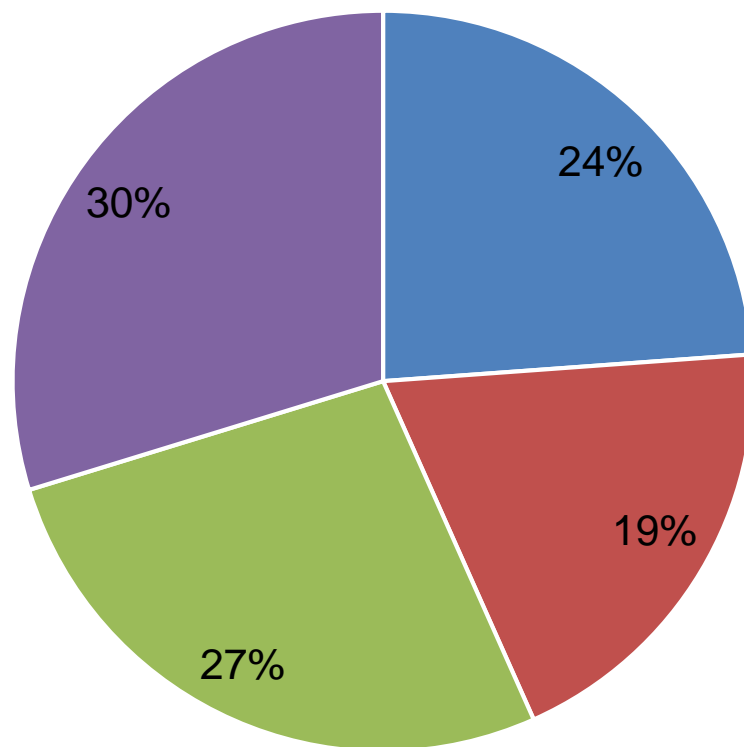
- A Magyar Szakszervezeti Szövetség Nő Tagozatának a megbízásából női szakszervezeti tagok körében,
- Problémafelvető, tájékoztató kutatás.
- A kutatás adatai 2018 októberében kerültek felvételre online kérdőív formájában.
- 37 kérdésre, 651 válasz érkezett.

Az Ön lakóhelye...

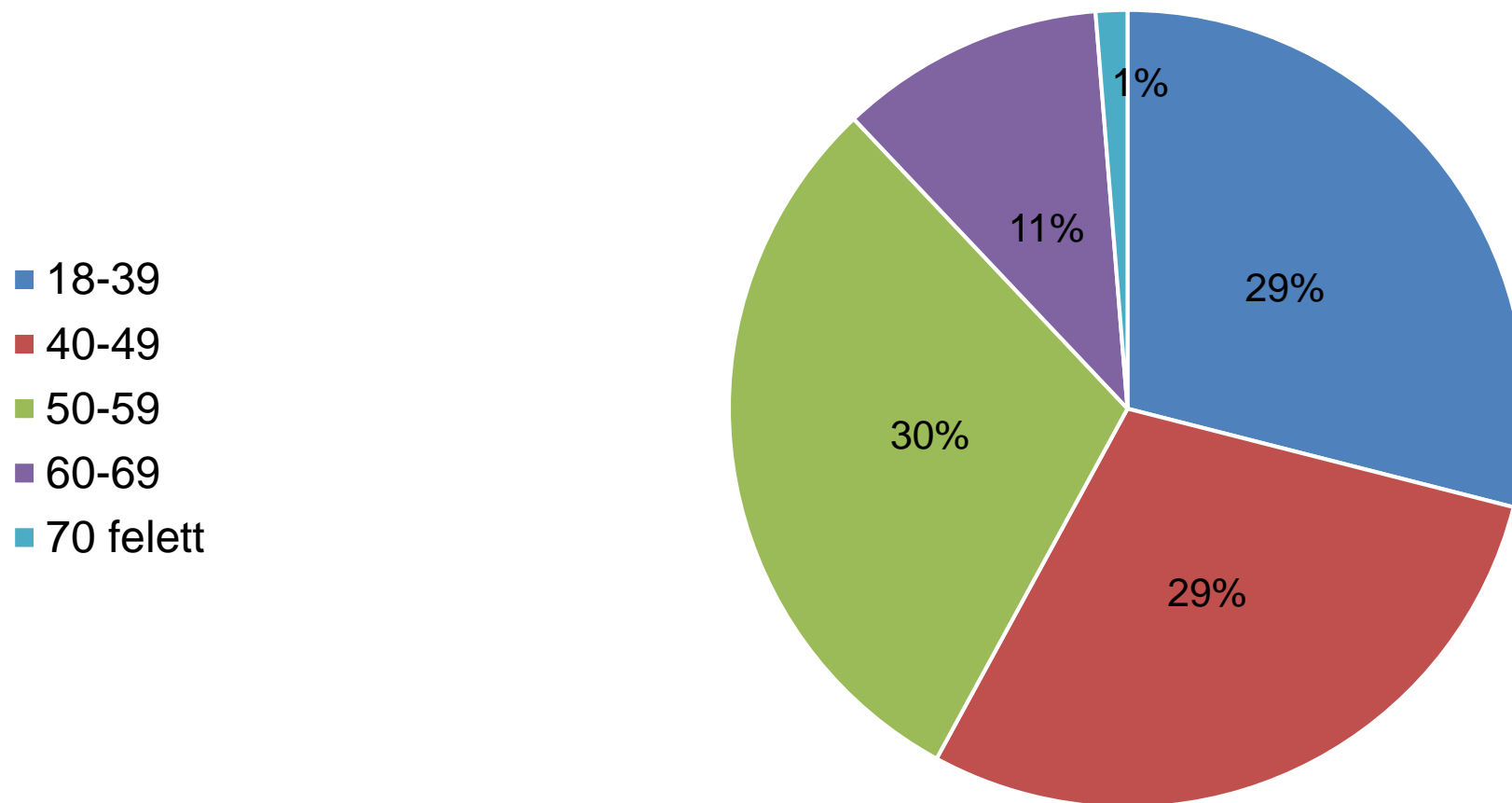
- Budapest
- Község
- Megyei jogú város
- Város

Mióta dolgozik jelenlegi munkahelyén?

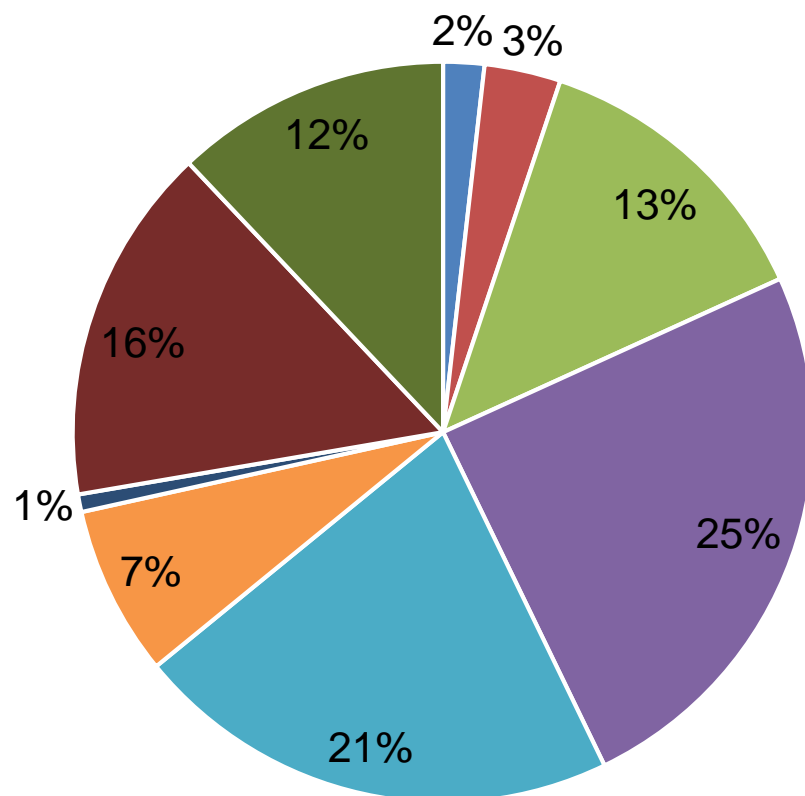

- 11-20 éve
- 5-10 éve
- Kevesebb, mint 5 éve
- Több, mint 20 éve

Melyik korosztályba tartozik Ön?

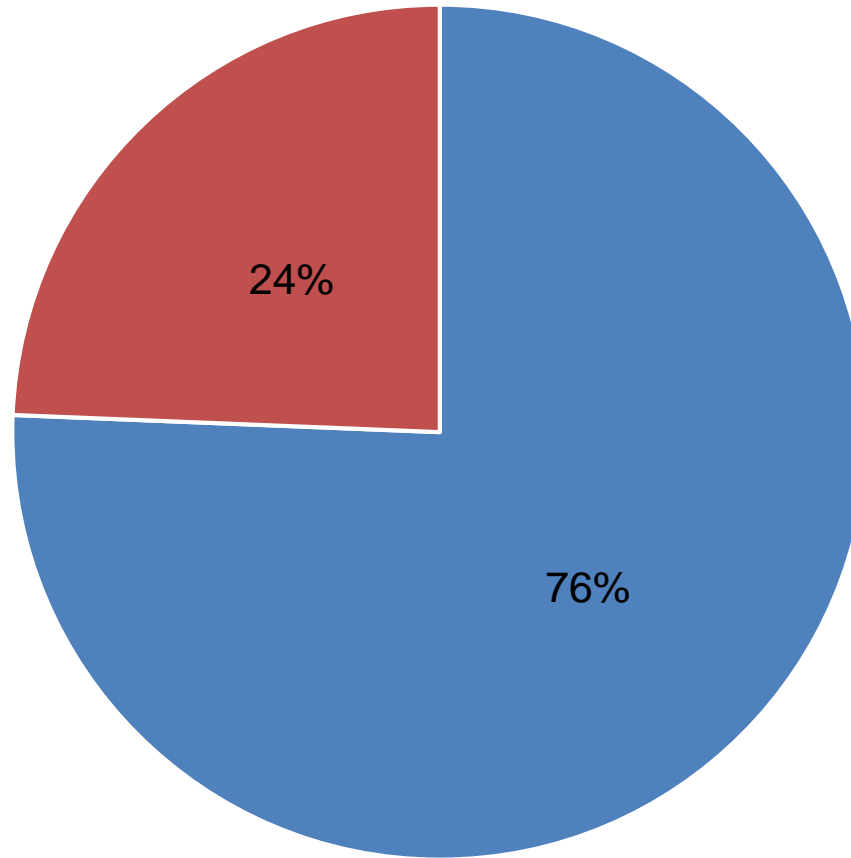
Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

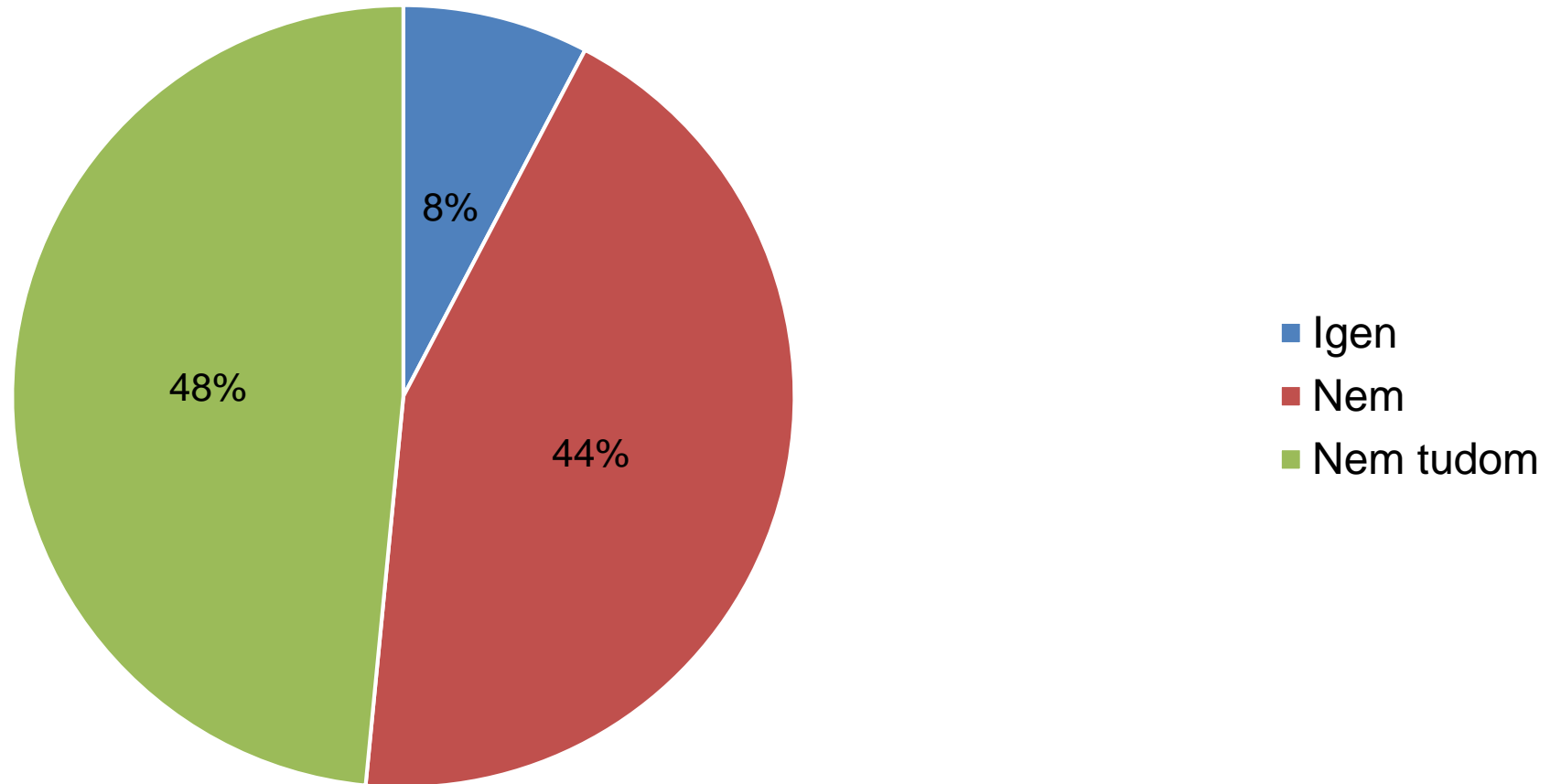
- 8 általános
- Doktori fokozat
- Egyetemi diploma (MA/MSc)
- Érettségihez kötött szakképzés, technikum, diplomát nem adó felsőfokú szakképzés
- Főiskolai diploma (BA/BSc)
- Gimnáziumi érettségi
- Kevesebb mint 8 általános
- Szakközépiskolai érettségi
- Szakmunkásképző, vagy szakiskola

Hallott-e Ön az egy éve Sárosdi Lilla színésznő által kirobbantott szexuális zaklatási botrányról?

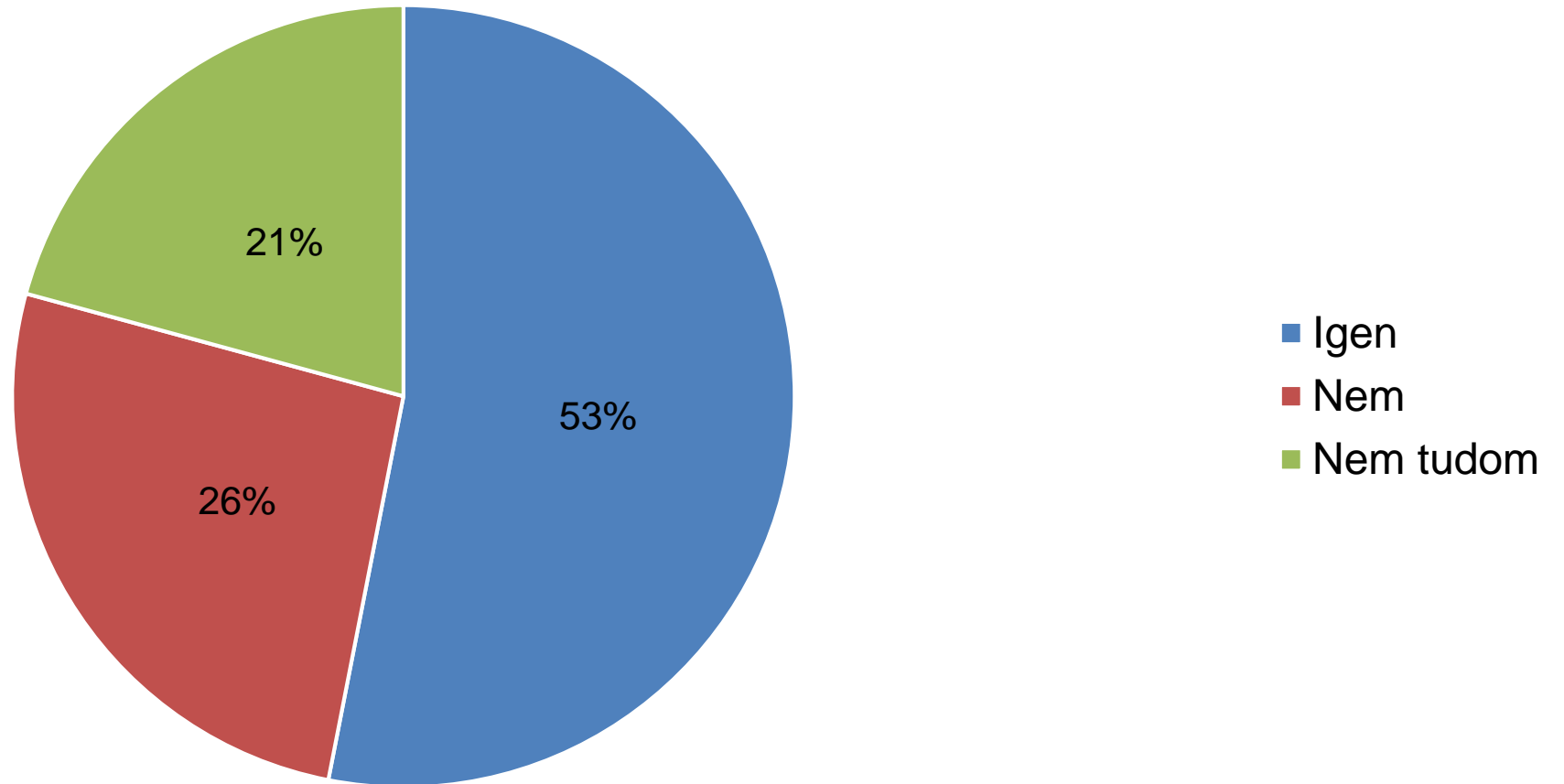
- Igen
- Nem

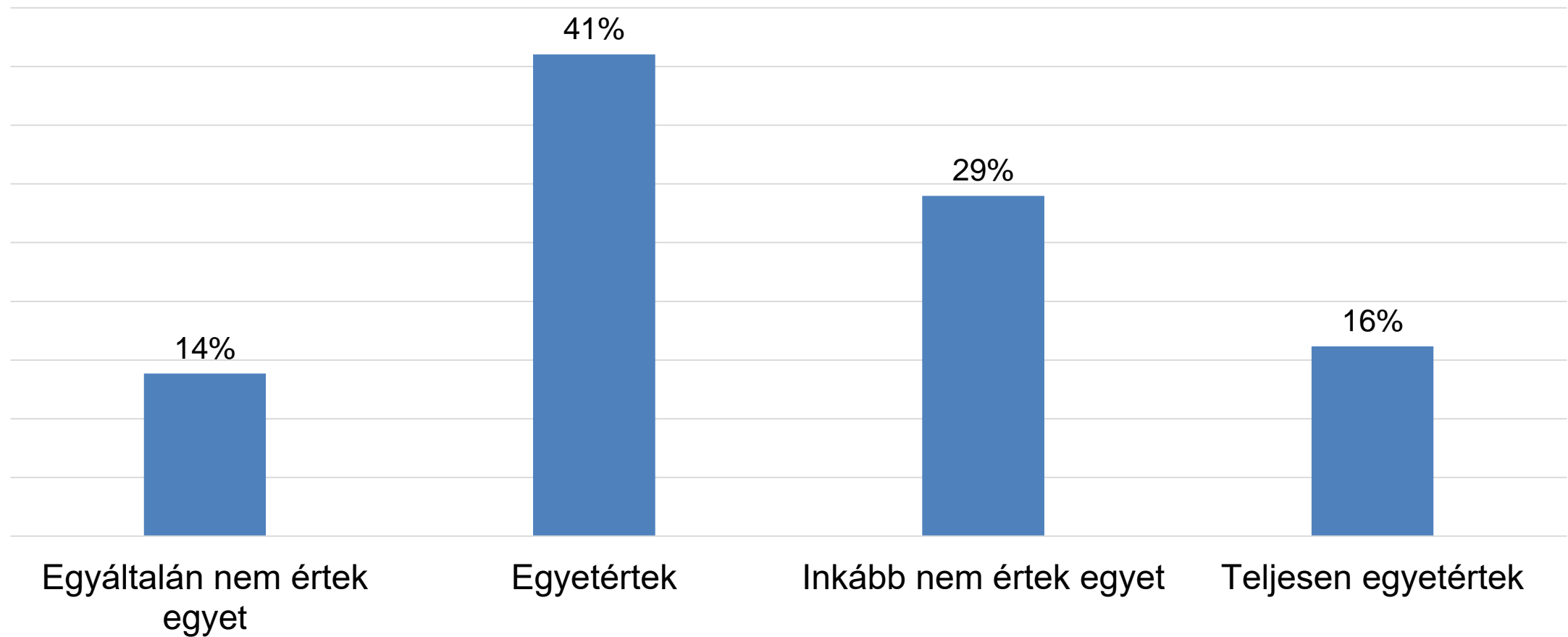
Segítette munkahelyi helyzetét a „me too” mozgalom megjelenése a közéletben/közbeszédben?

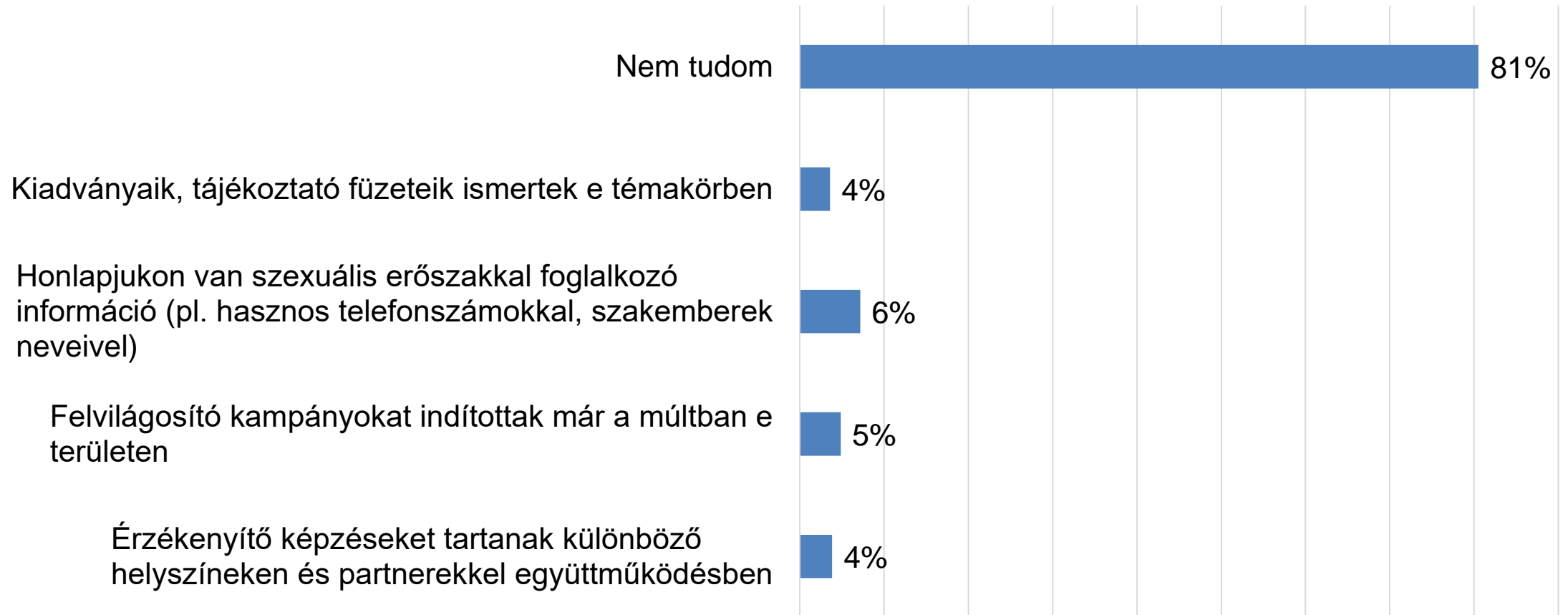
A „me too” mozgalom hatására elgondolkodott-e azon, hogy több nőre lenne szükség a közéletben?

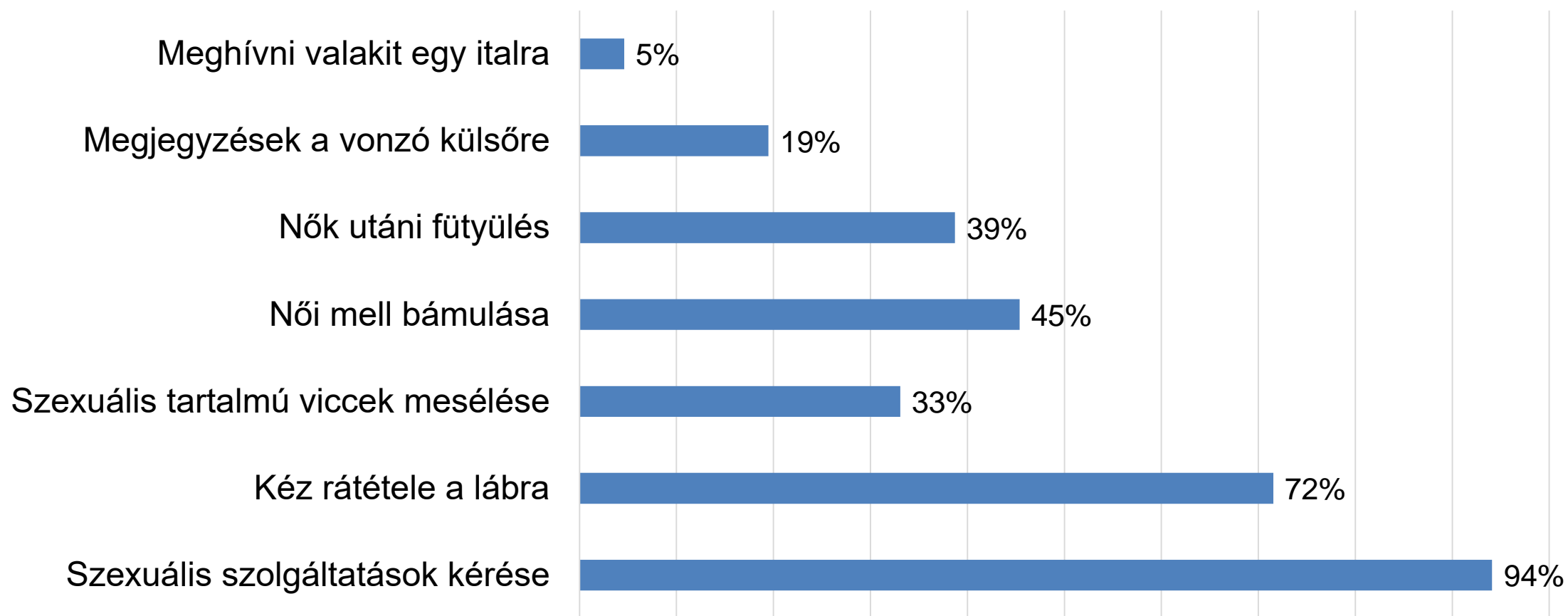
A szakszervezet tesz annak érdekében, hogy foglalkozzanak a nők elleni erőszakkal:

A munkahelyi vagy a munkahelyeken működő szakszervezet mit tesz a szexuális erőszak ellen?

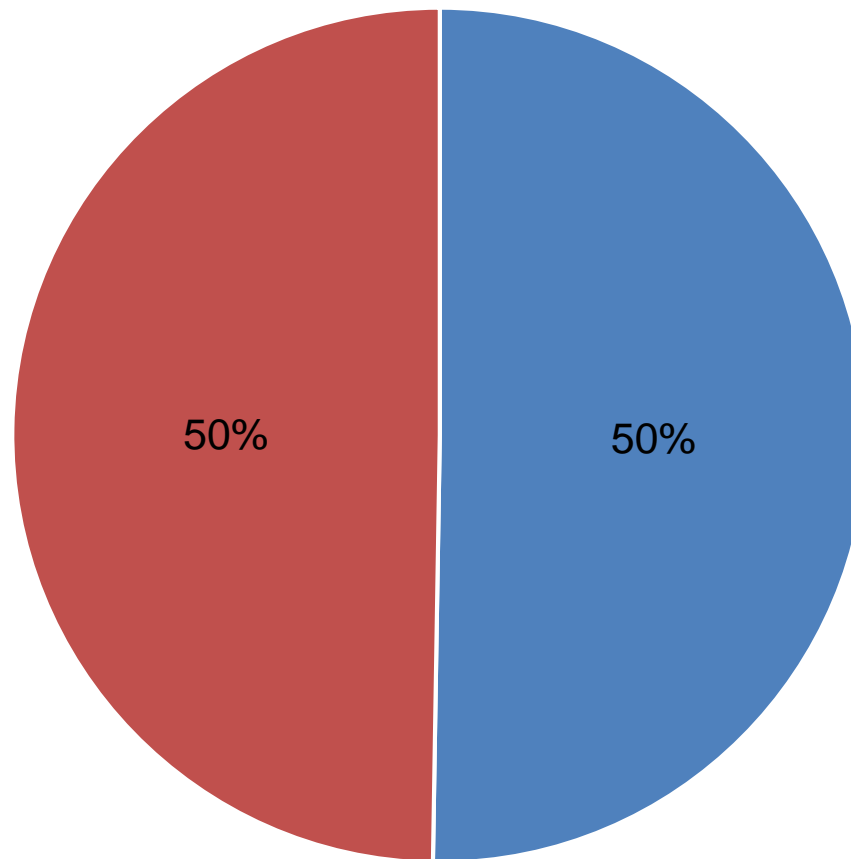

Szexuális zaklatásnak tekinti-e Ön a következőket? (%)

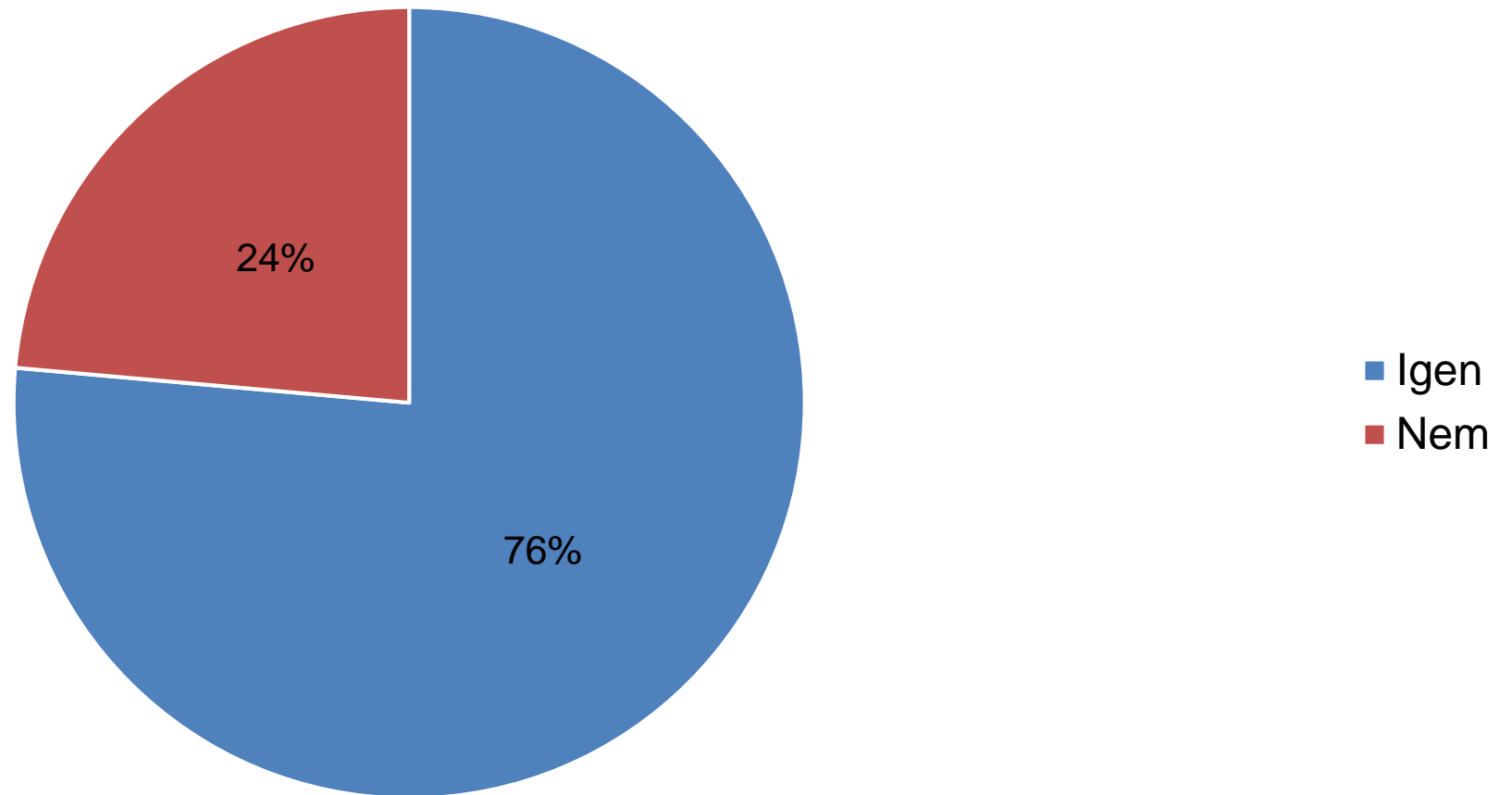

Látott és/vagy tapasztalt már kísérletet bármelyikre a munkahelyén?

■ Igen
■ Nem

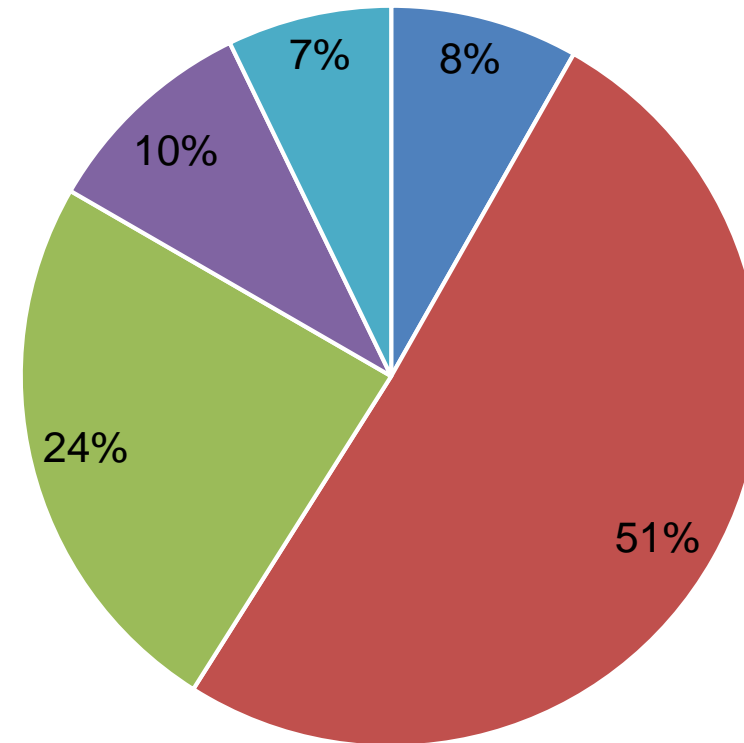

Látott és/vagy tapasztalt már kísérletet bármelyikre munkahelyén kívül?

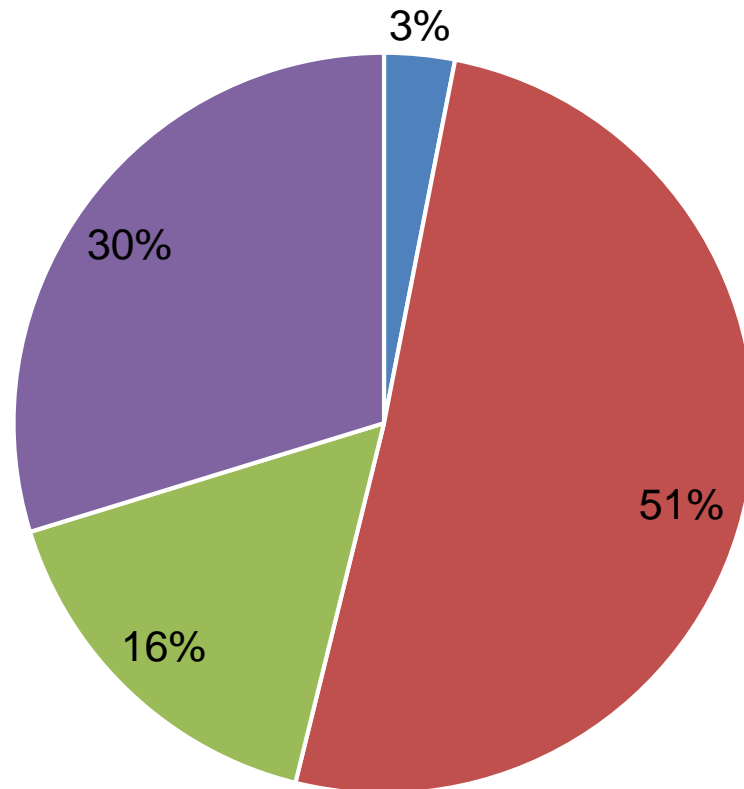

Milyen gyakran tapasztalt és/vagy látott erőszakot a munkahelyén?

- Egyszer tapasztaltam ilyesmit
- Még soha nem fordult elő
- Néha fordul csak elő
- Nem tudom
- Rendszeresen tapasztalok ilyesmit

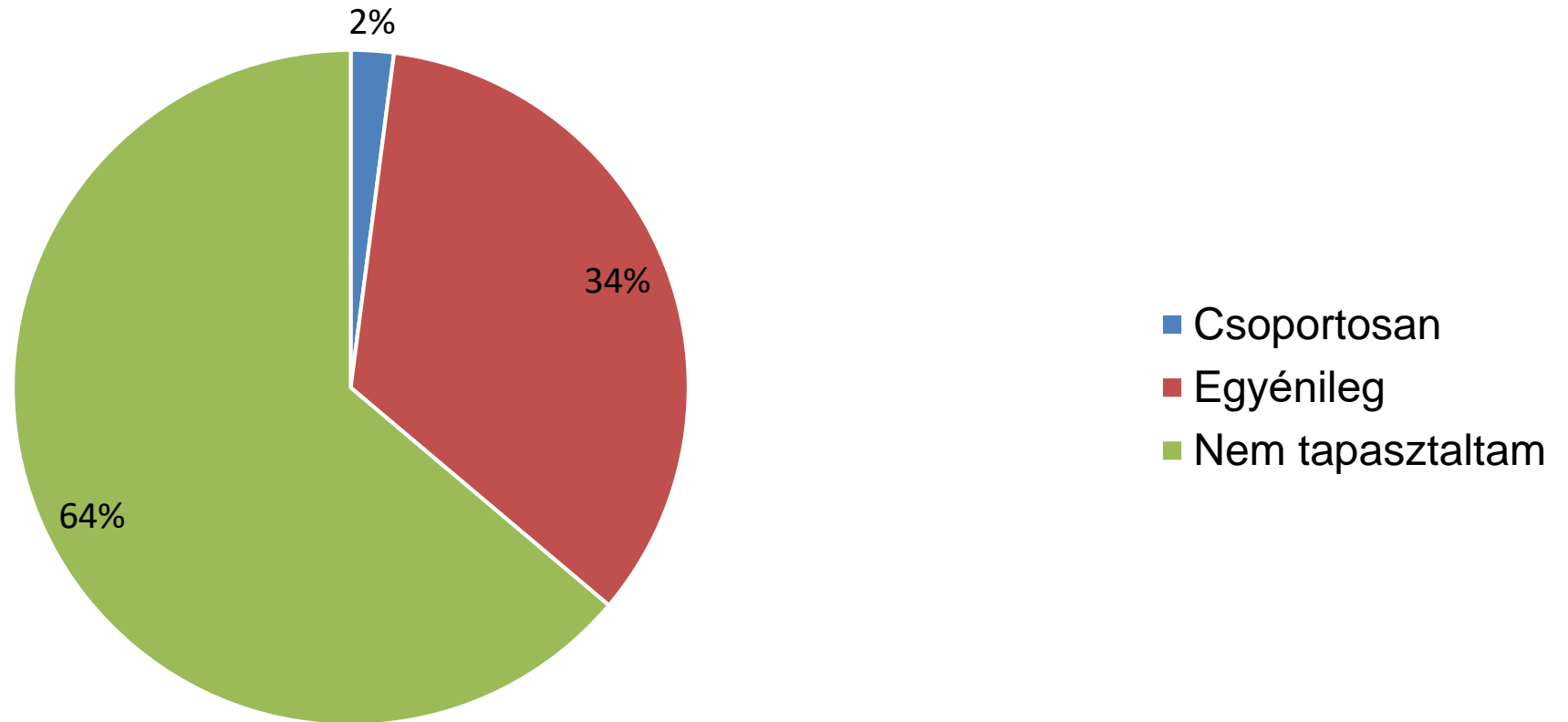

A nők elleni erőszak rendszeresen előfordul nőkkel

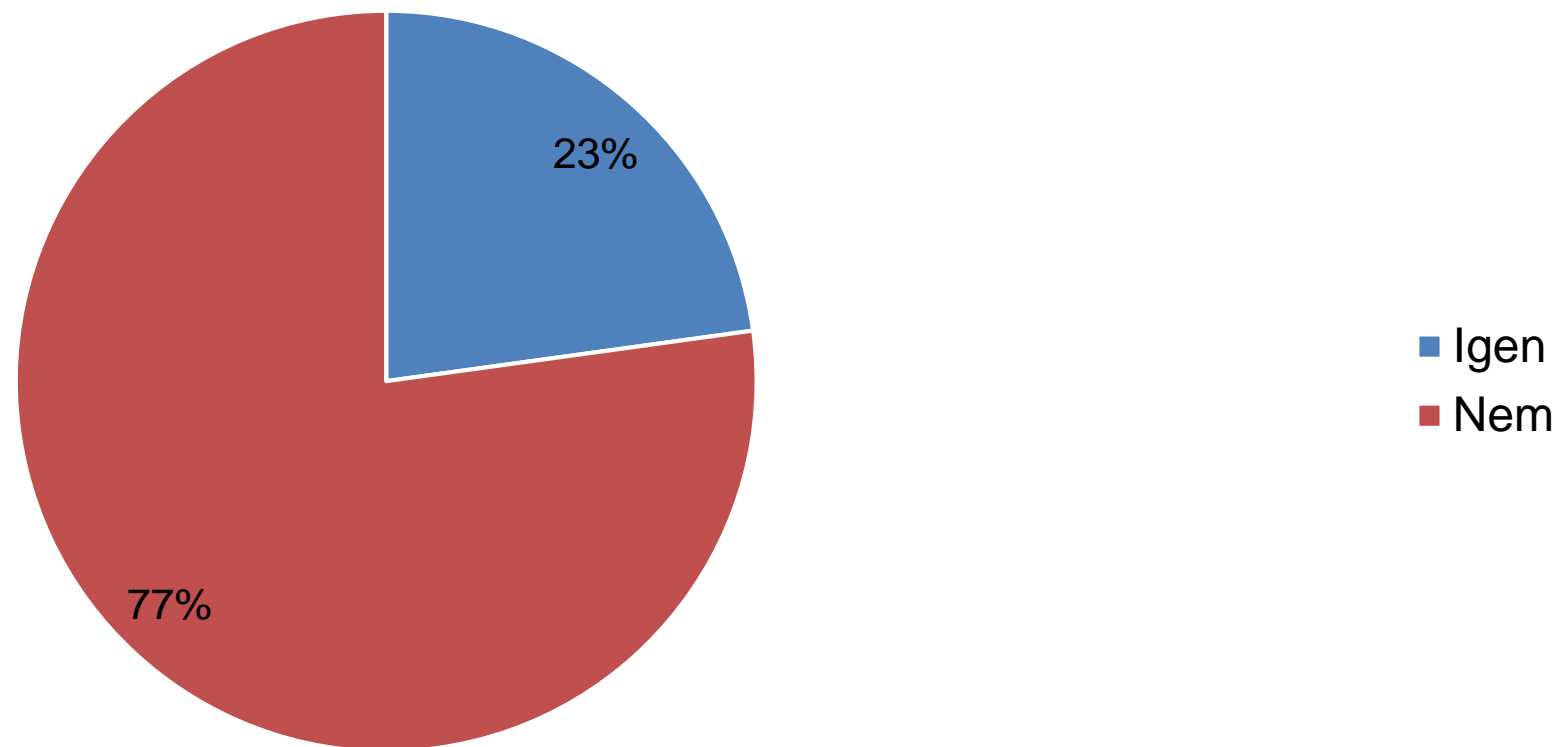

- Egyáltalán nem értek egyet
- Egyetértek
- Inkább nem értek egyet
- Teljesen egyetértek

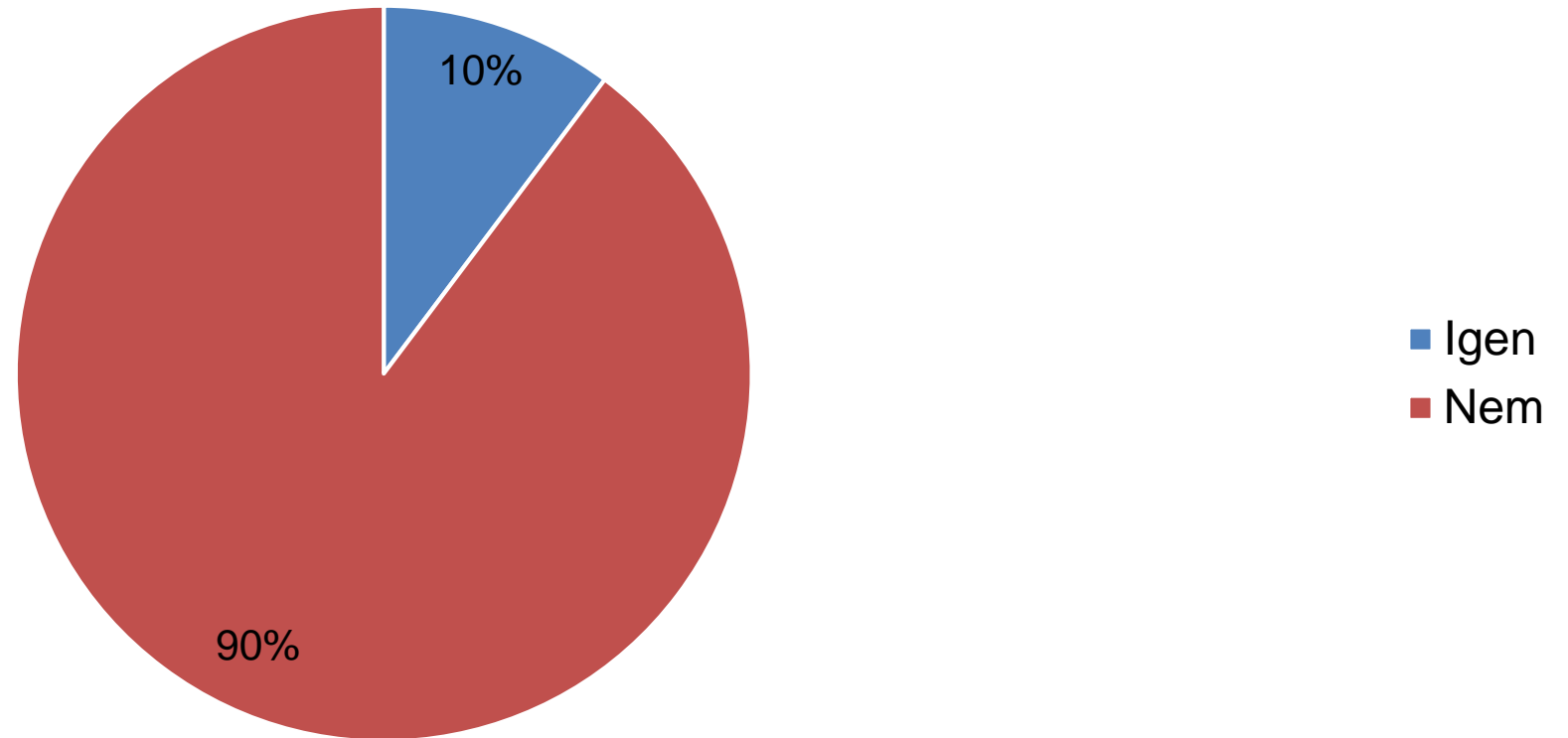
Amennyiben ilyen magatartást tapasztalt a munkavégzése során azt egyénileg vagy csoportosan követték el?

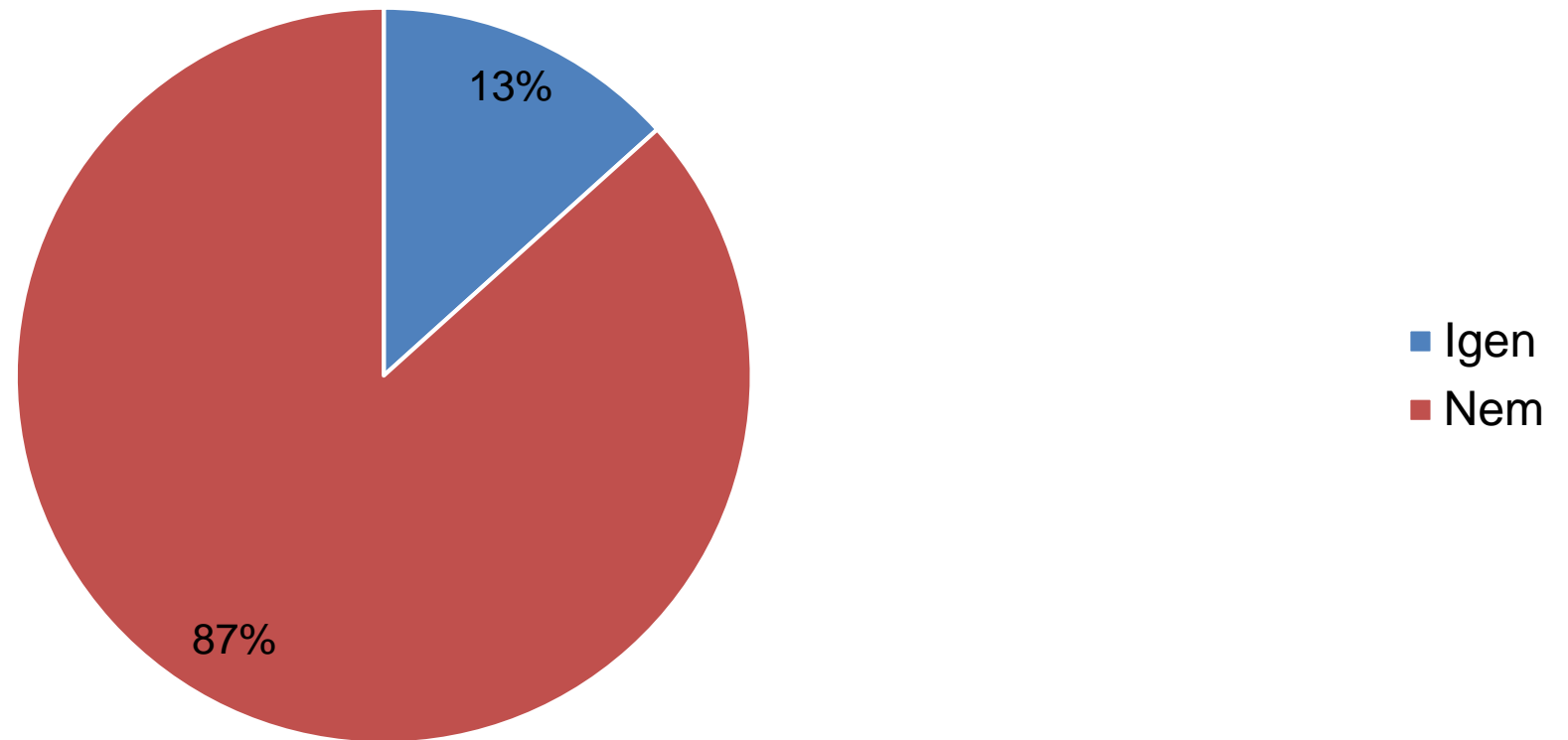
Érkezett-e már szexuális zaklatás munkahelyén kollégája irányából?

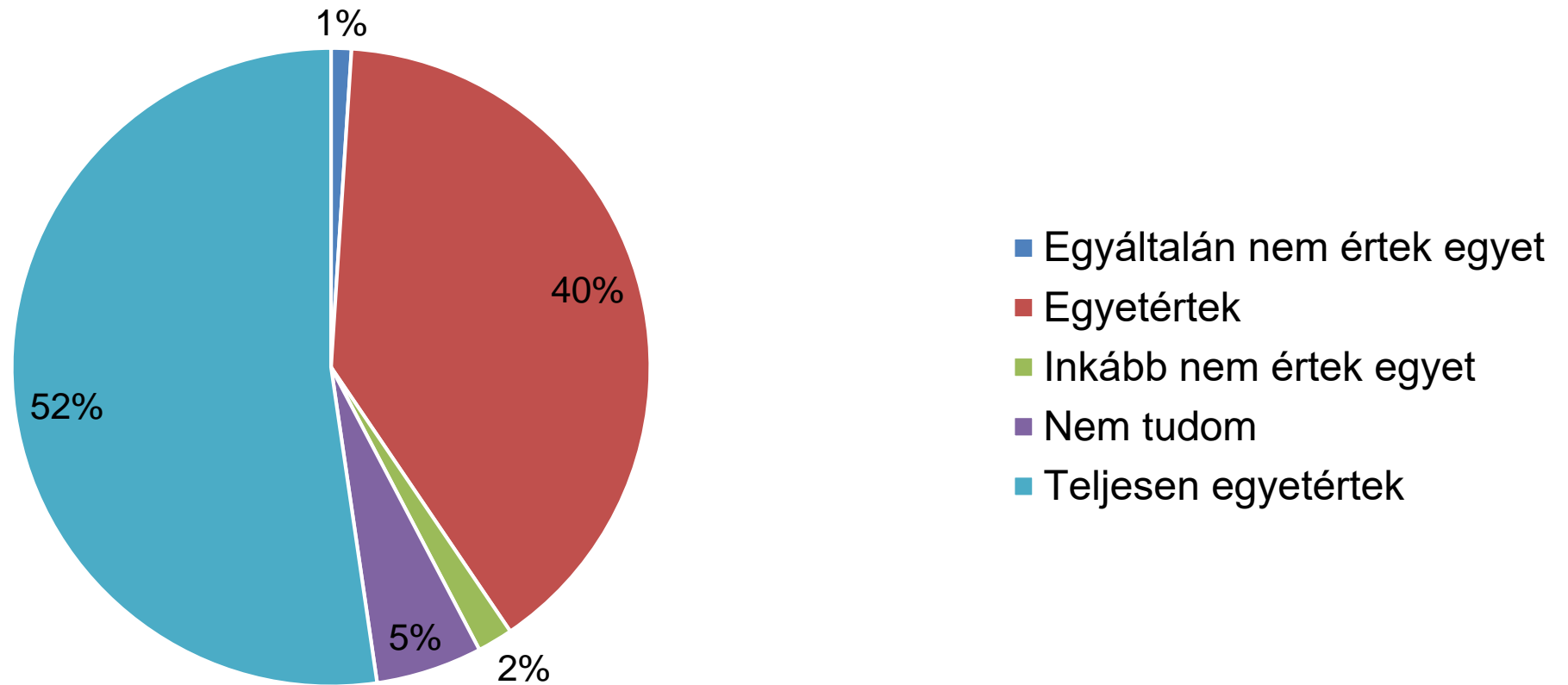
Érkezett-e már szexuális zaklatás munkahelyén közvetlen felettese irányából?

Érkezett-e már szexuális zaklatás munkahelyének valamely vezetője részéről?

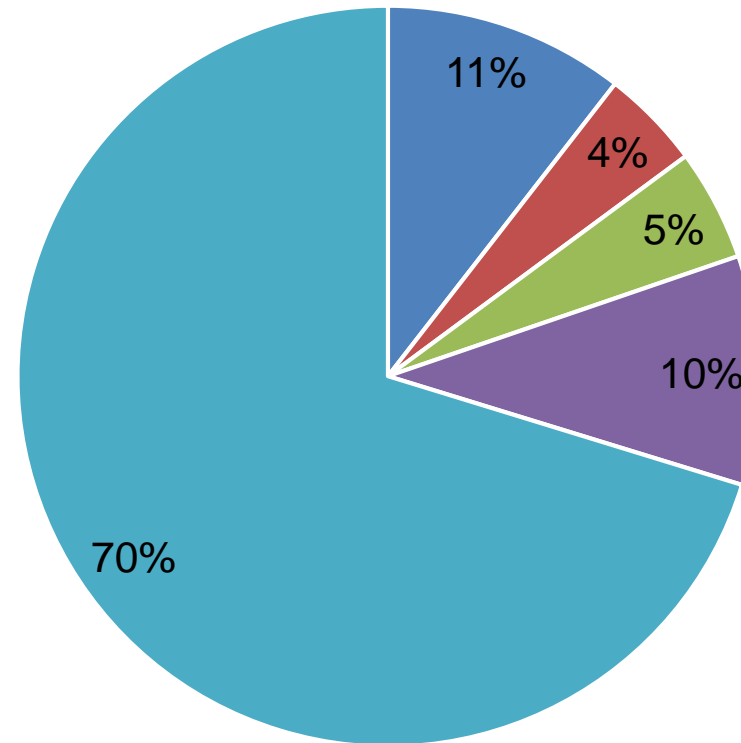

A munkahelyi erőszak általában fizikai és/vagy érzelmi hártányokkal jár(hat). De sokszor hozzájárul későbbi problémák kialakulásához is. Egyetért mindezzel?

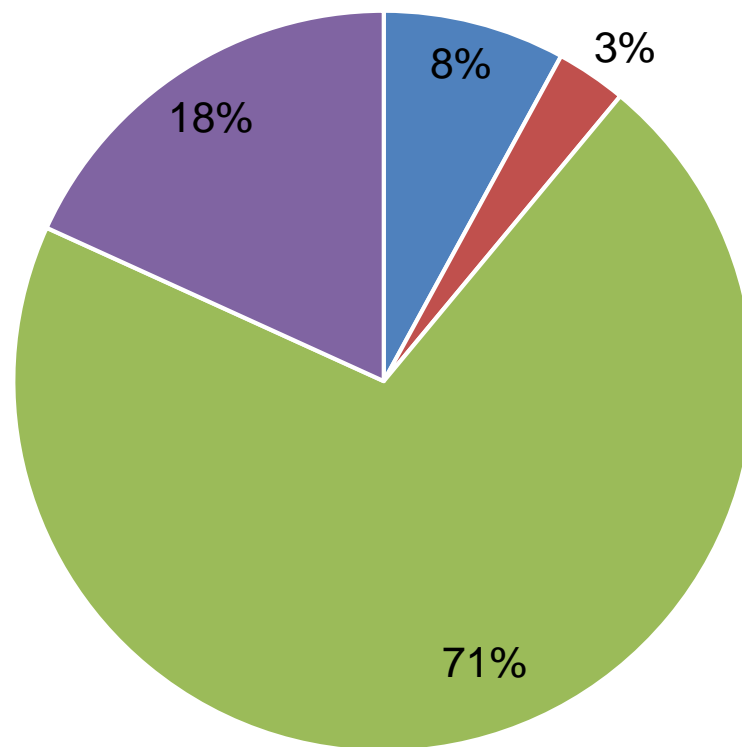

Amennyiben Ön áldozata volt már szexuális zaklatásnak annak megtörténte után képes volt minderről beszélni?

- Igen
- Igen, de csak a családomnak
- Igen, de csak anonim módon
- Nem
- Nem voltam áldozata

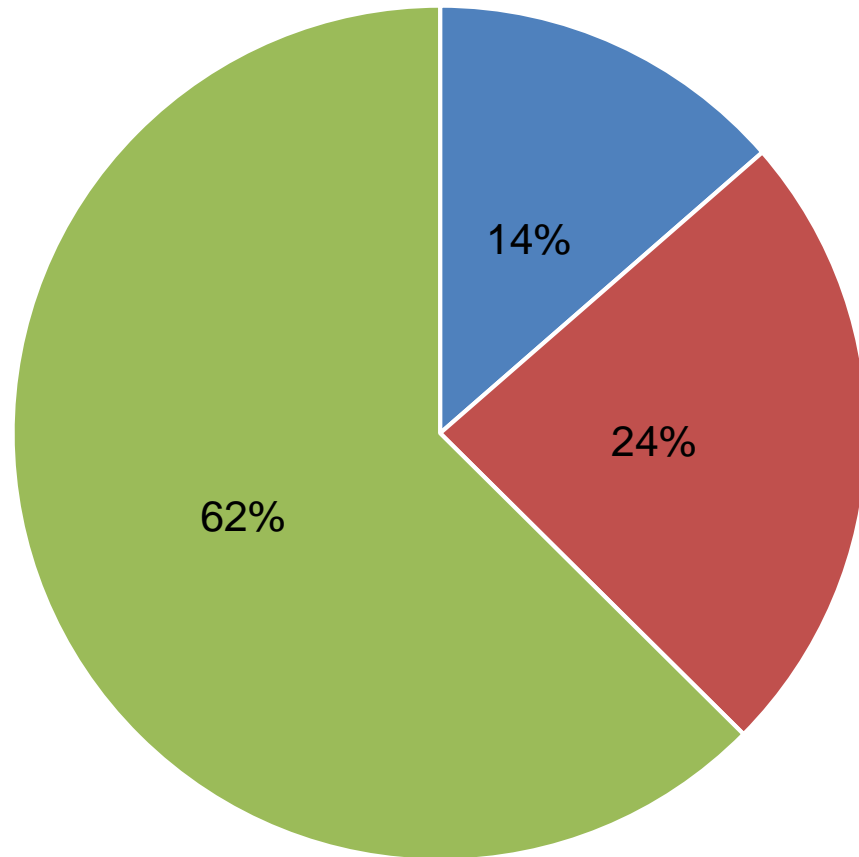

Mikor történt az eset?

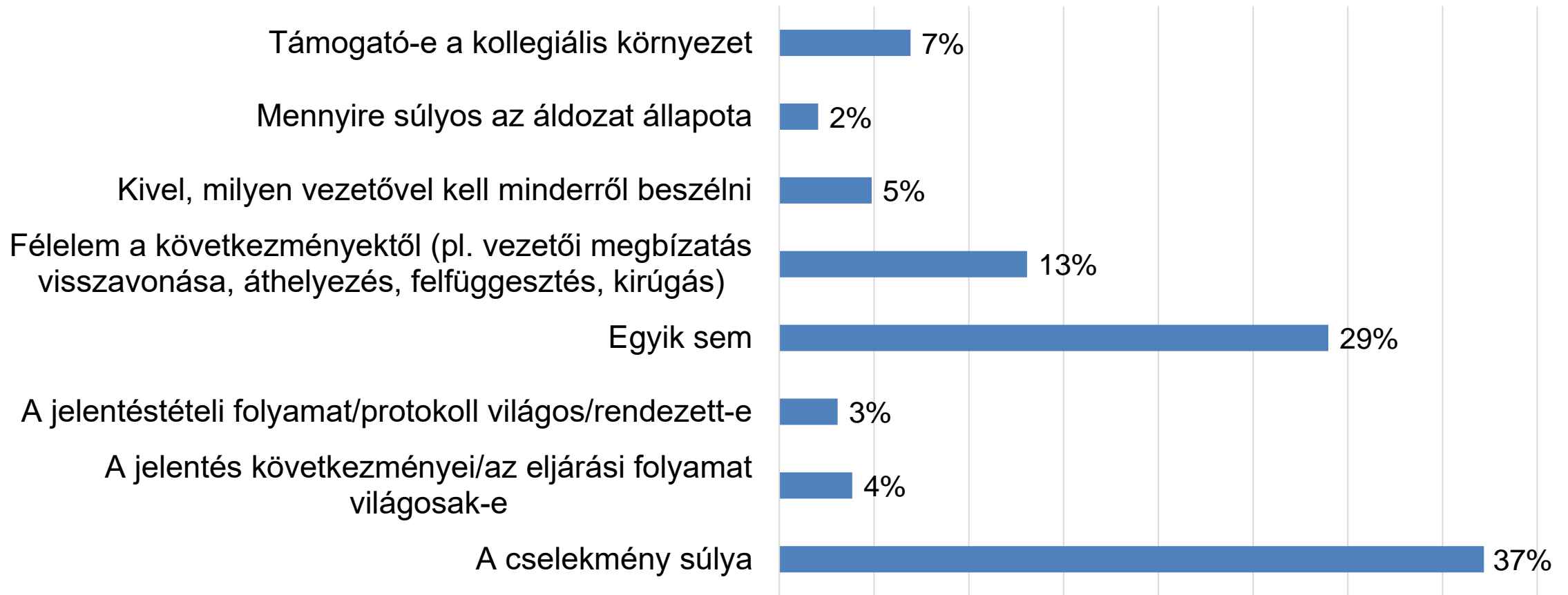
- 1-5 évvel ezelőtt
- Az elmúlt egy évben
- Nem történt ilyen
- Több, mint 5 éve

Amennyiben látott és/vagy tapasztalt erőszakot a munkahelyén jelentette-e?

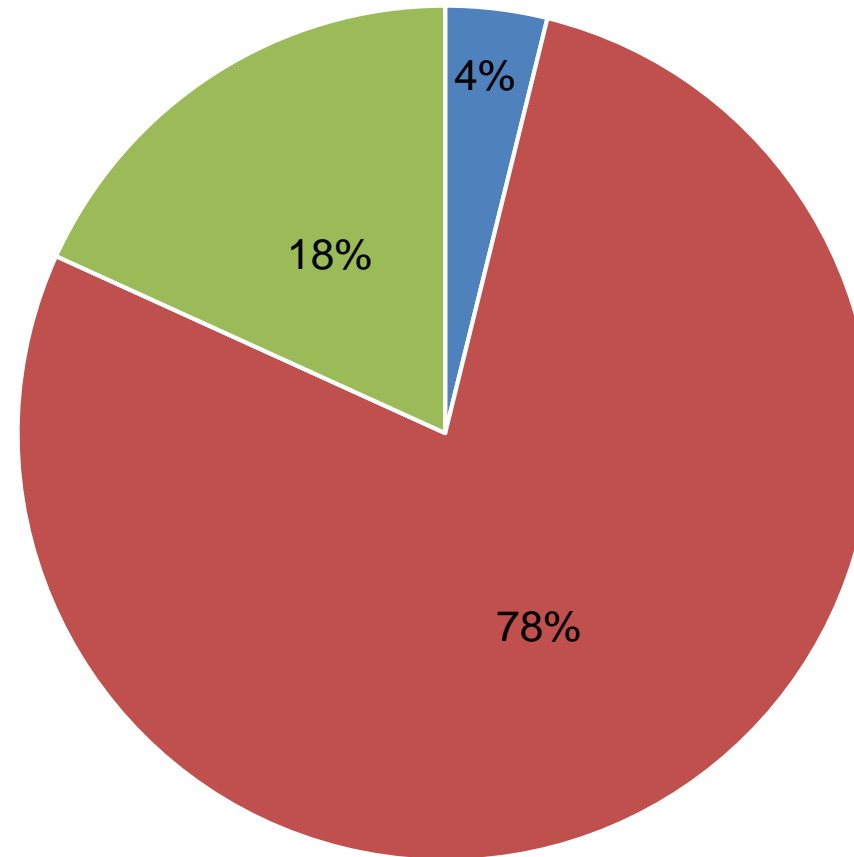
- Igen
- Nem
- Nem tapasztaltam ilyet

Mi befolyásolja abban, hogy ilyen jellegű cselekményt jelent-e?

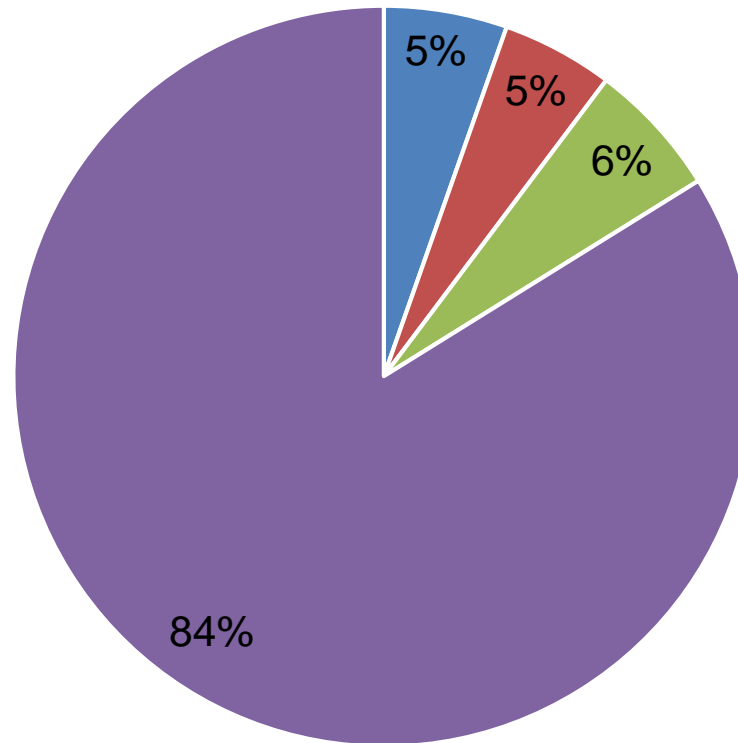
Amennyiben Ön munkahelyén szexuális erőszak és/vagy zaklatás áldozata volt, jelentette azt a hatóságnak, rendőrségnek?

- Igen, jelentettem
- Nem voltam áldozat
- Nem, nem tettem semmit

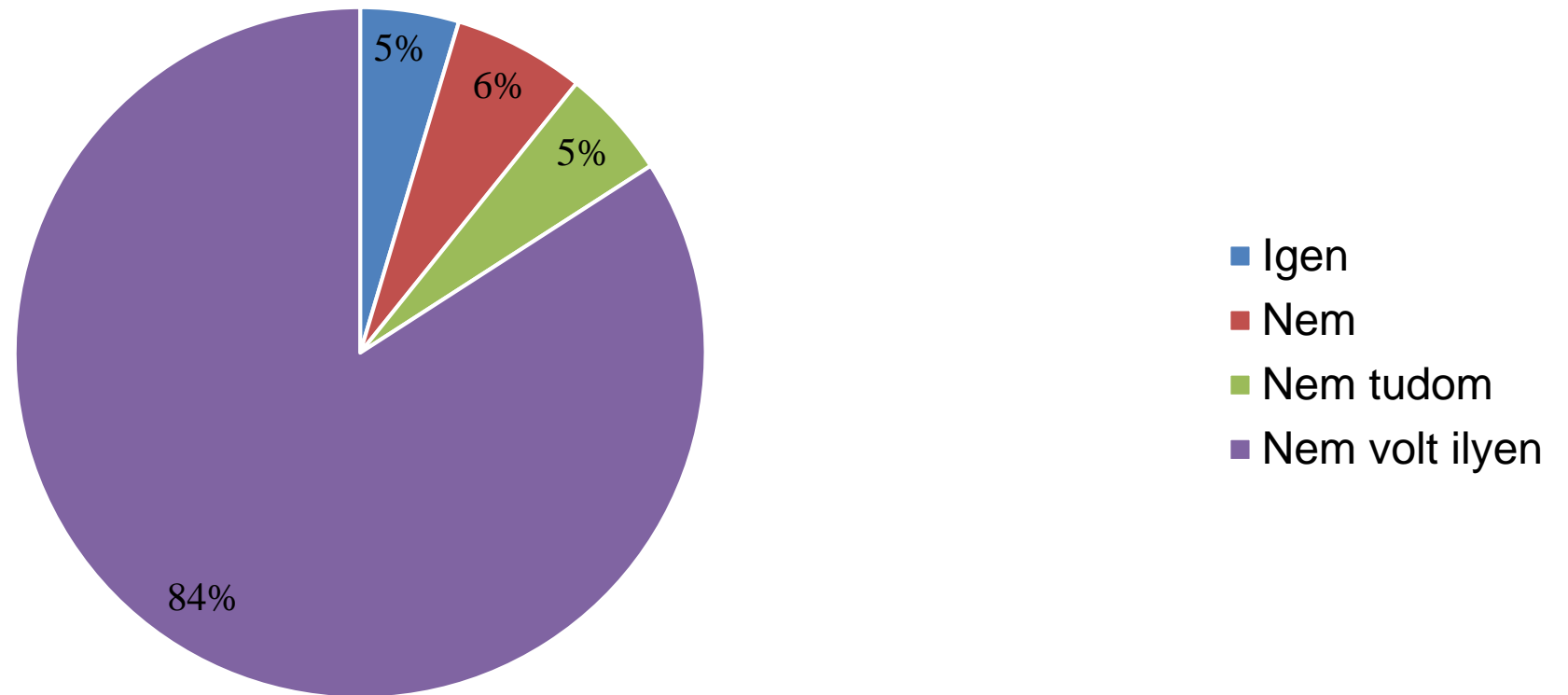

Amennyiben esete kivizsgálásra került, úgy az biztonságosabb munkahelyet eredményezett?

- Igen
- Nem
- Nem tudom
- Nem volt ilyen

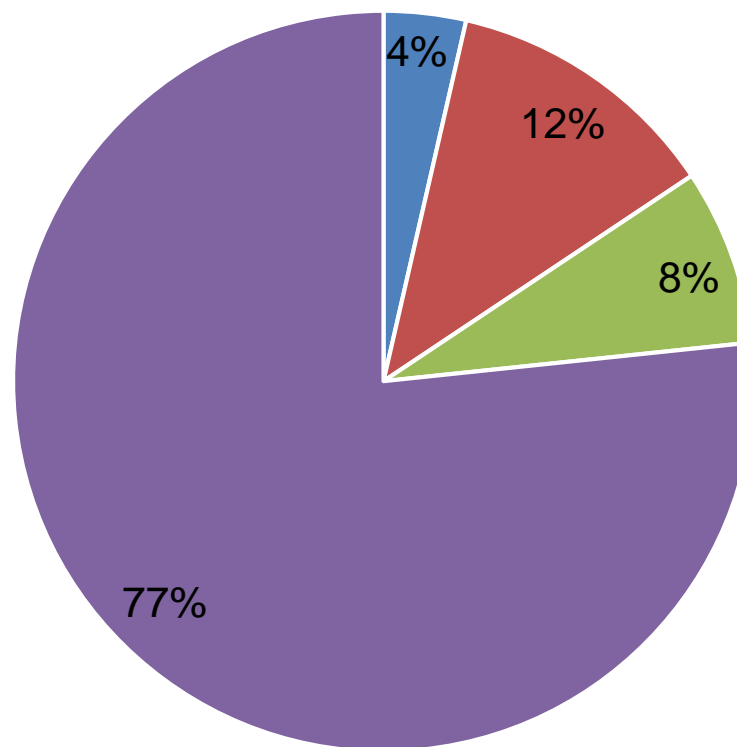

Amennyiben esete kivizsgálásra került, úgy az negatív következménnyel járt az elkövetővel szemben?

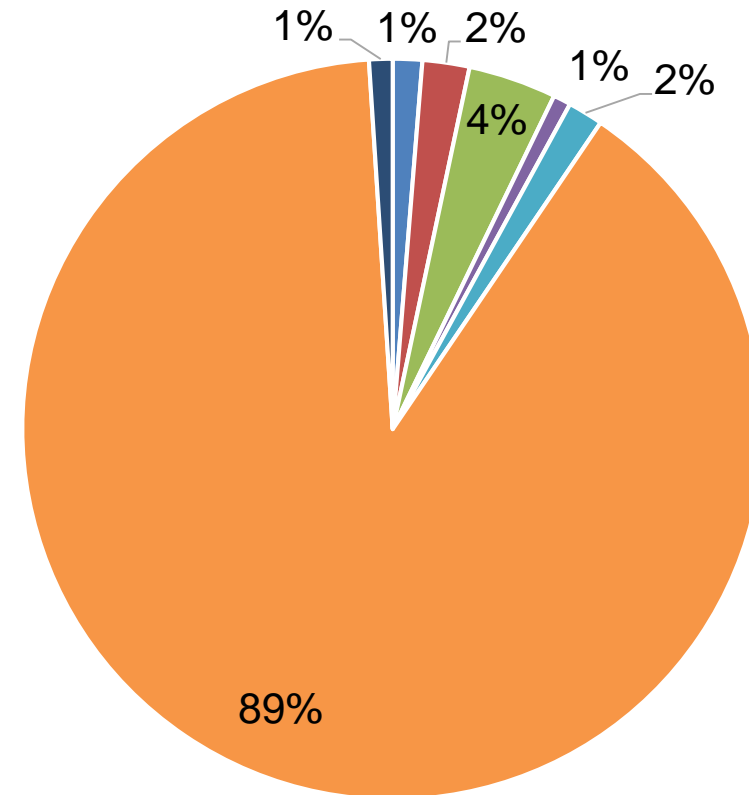
Amennyiben esete kivizsgálásra került, úgy az negatív következménnyel járt-e Önnek?

- Igen
- Nem
- Nem tudom
- Nem volt kivizsgálás

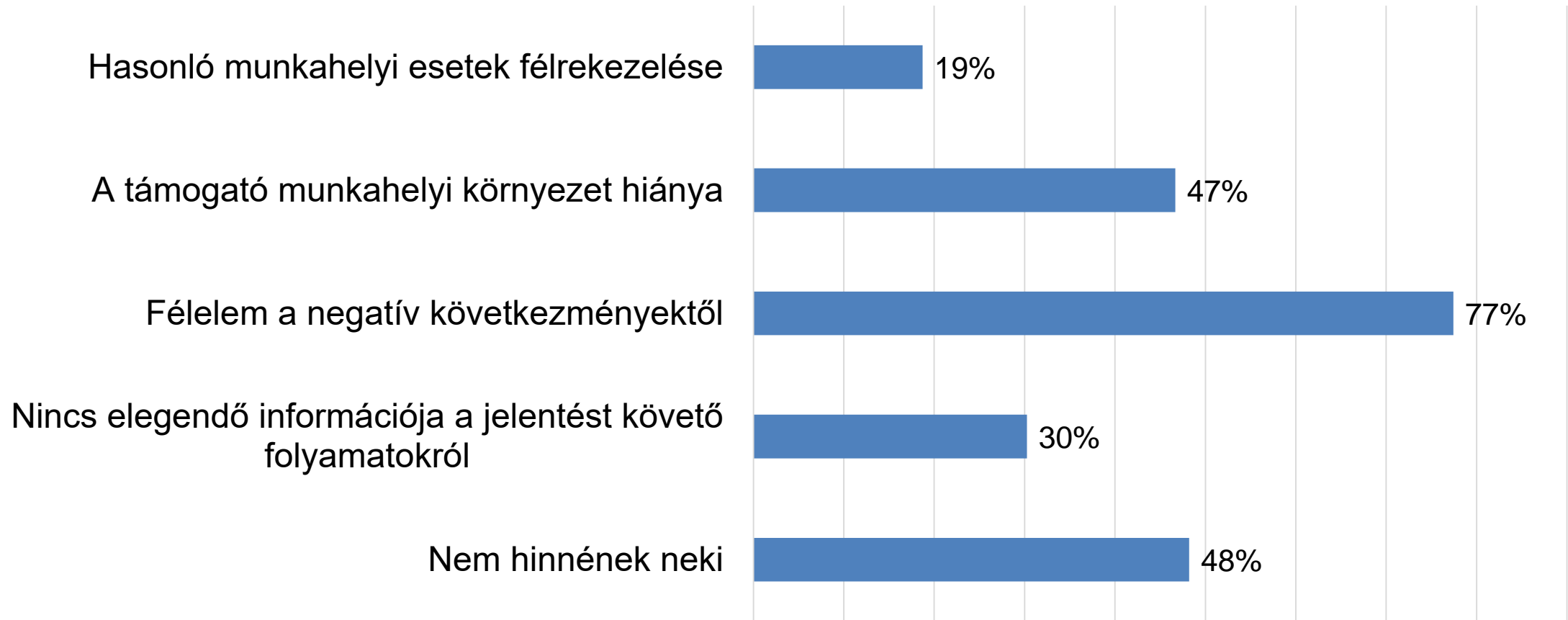

Mennyire érezte kielégítőnek a munkahelyén – szexuális erőszak, zaklatás miatt – benyújtott panasza kivizsgálását?

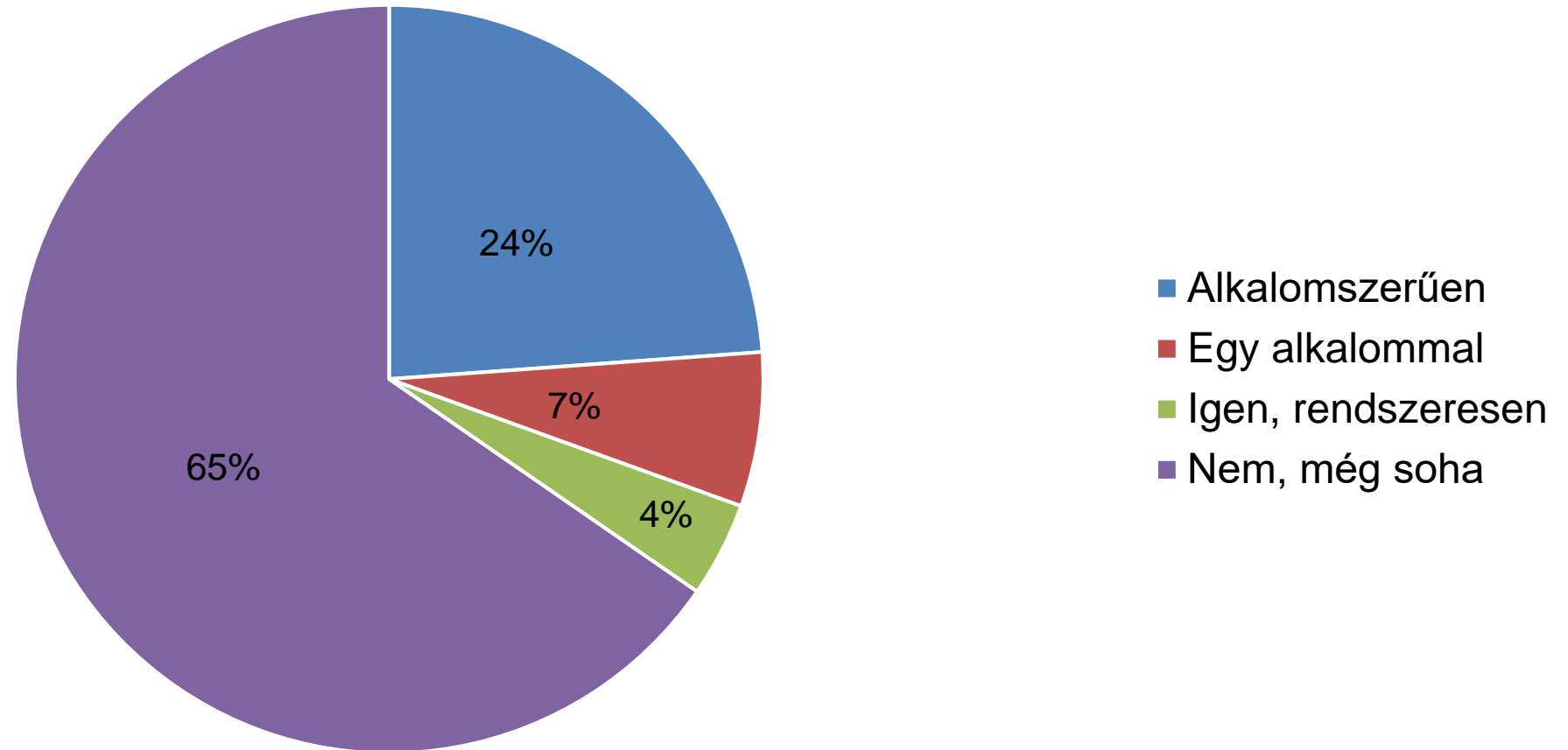
- A panasza hatására biztonságosabbá vált a munkahelye
- A panasza hatására kellett negatív következményekkel számolnia az elkövetőnek
- A panasza hatására kellett negatív következményekkel számolnia Önnek
- Elégedett volt a kérdéseire kapott válaszokkal
- Érdemben kivizsgálták a panaszát
- Nem volt ilyen
- Úgy érezte, hittek Önnek

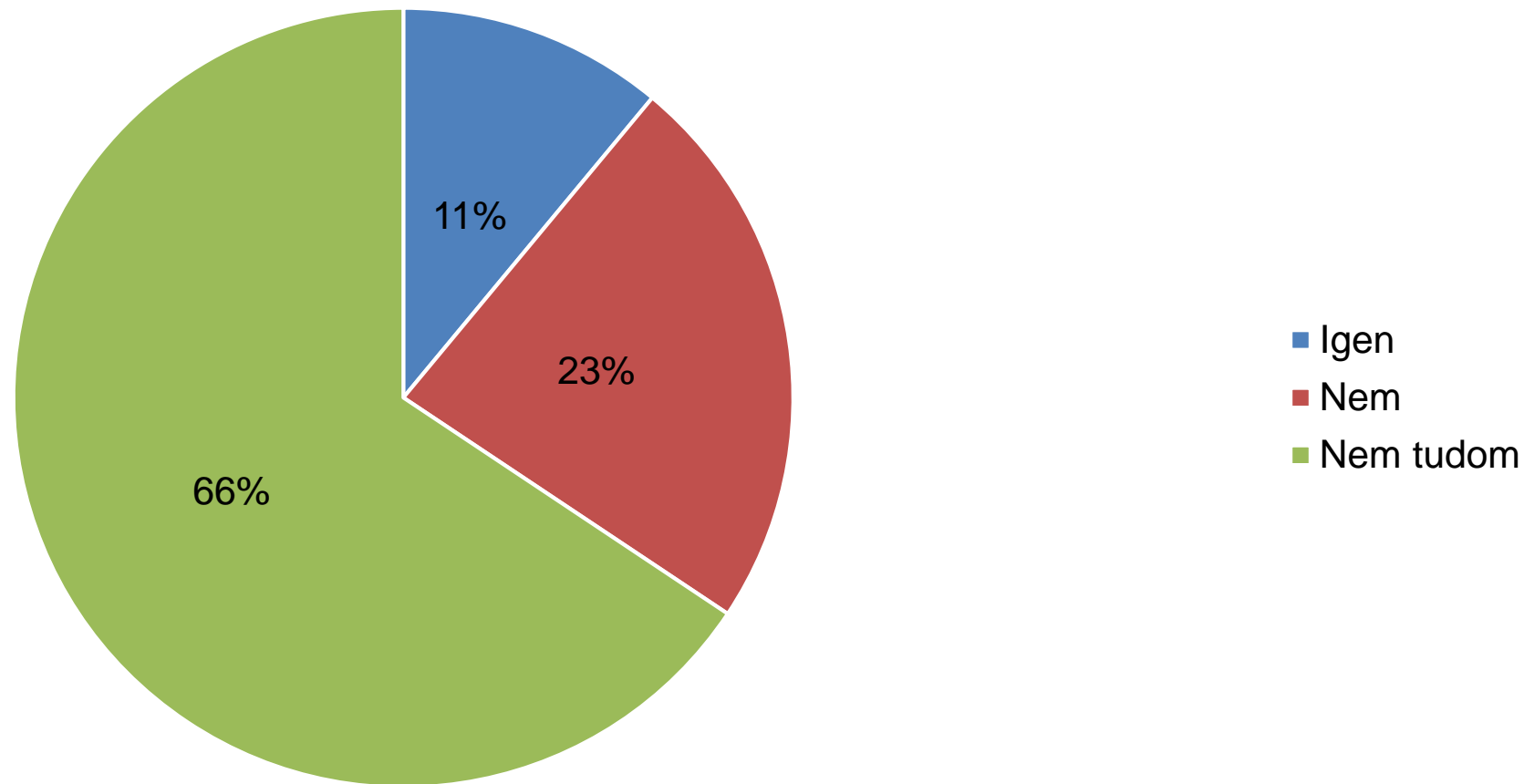
Ön szerint milyen okok miatt nem jelentik az áldozatok a munkahelyi szexuális erőszakot, zaklatást? (%)

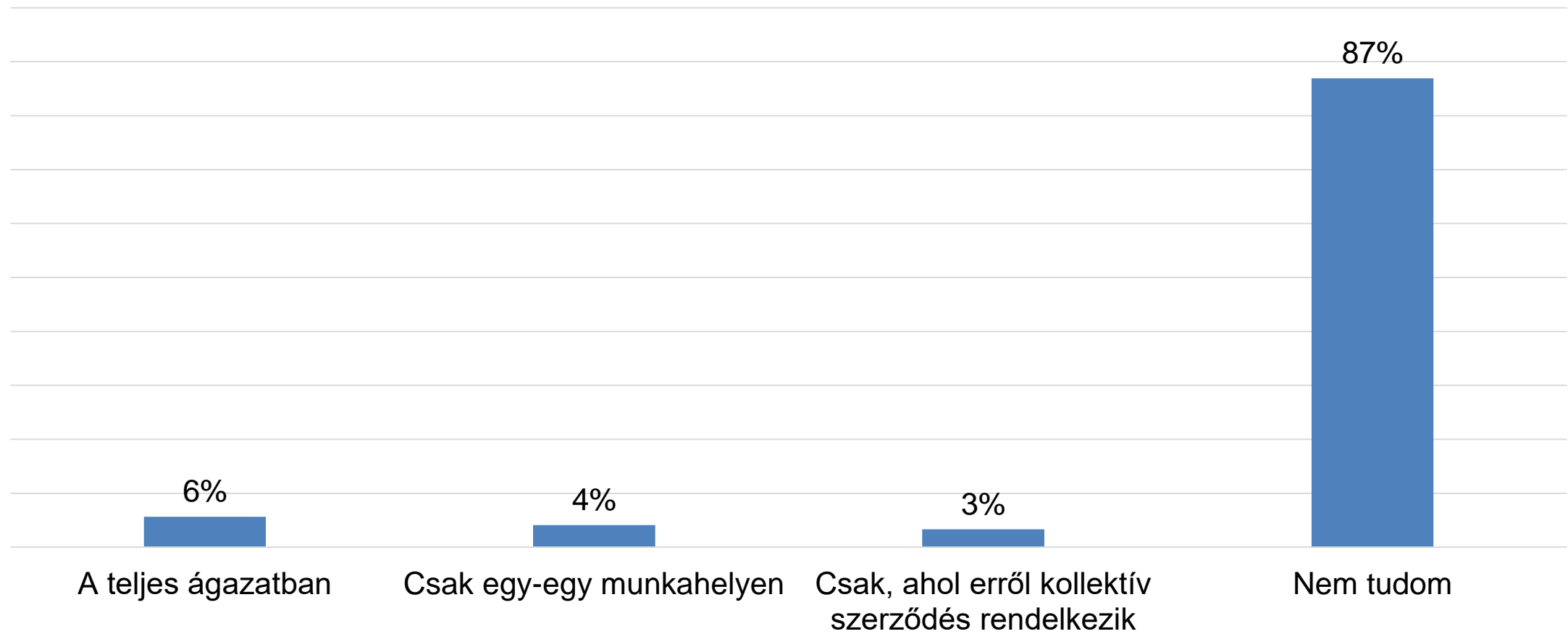
Előfordult Önnel valaha, hogy munkavégzése során az Ön részéről szolgáltatást kapó fél részéről bántó, sértő, vagy fenyegető magatartást tapasztalt akár verbális akár fizikai erőszak formájában?

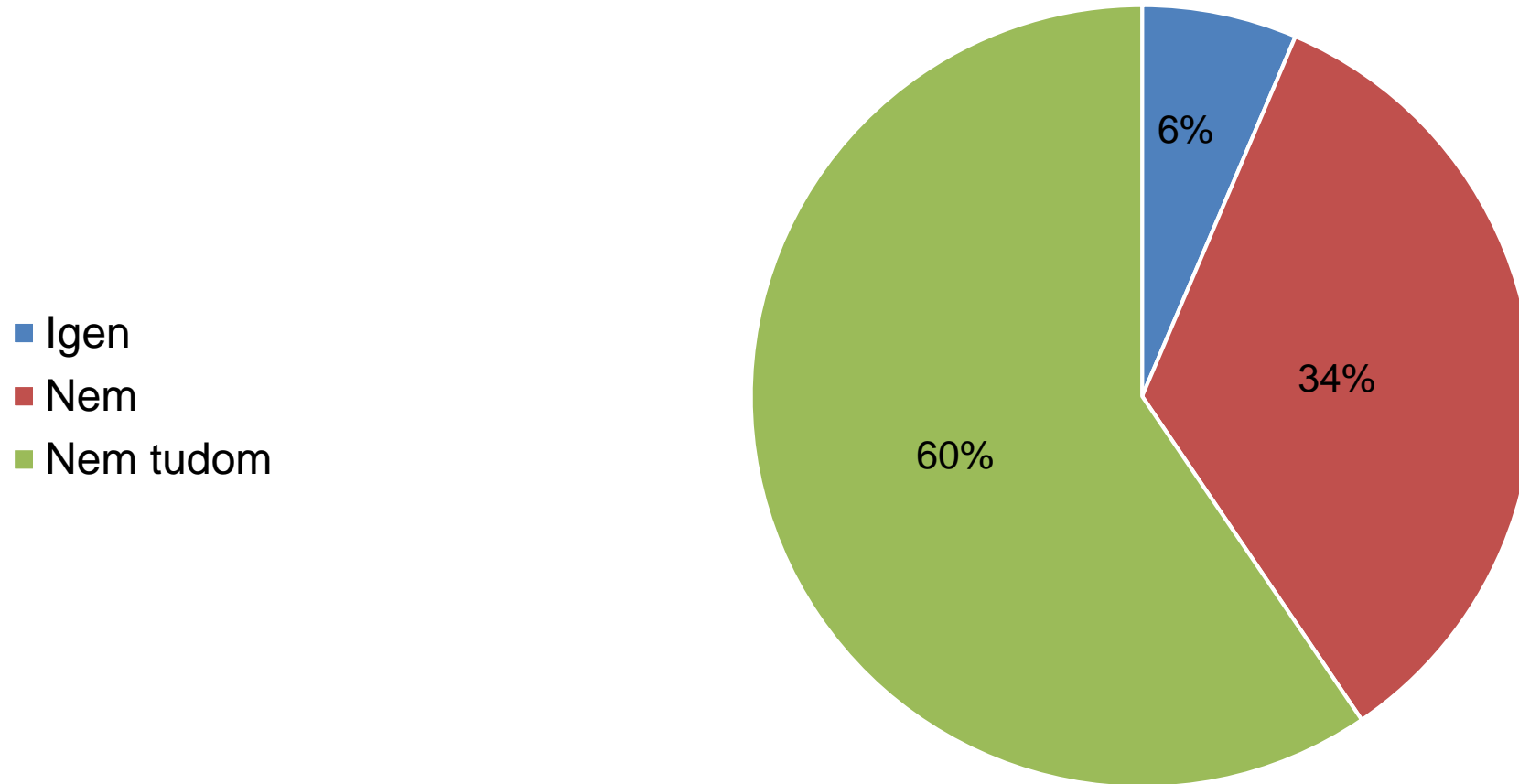
Van működő szabályozás munkahelyén a szexuális erőszak ellen?

A meglévő szabályozás az egész ágazatban működik, vagy csak egyes szereplőknél?

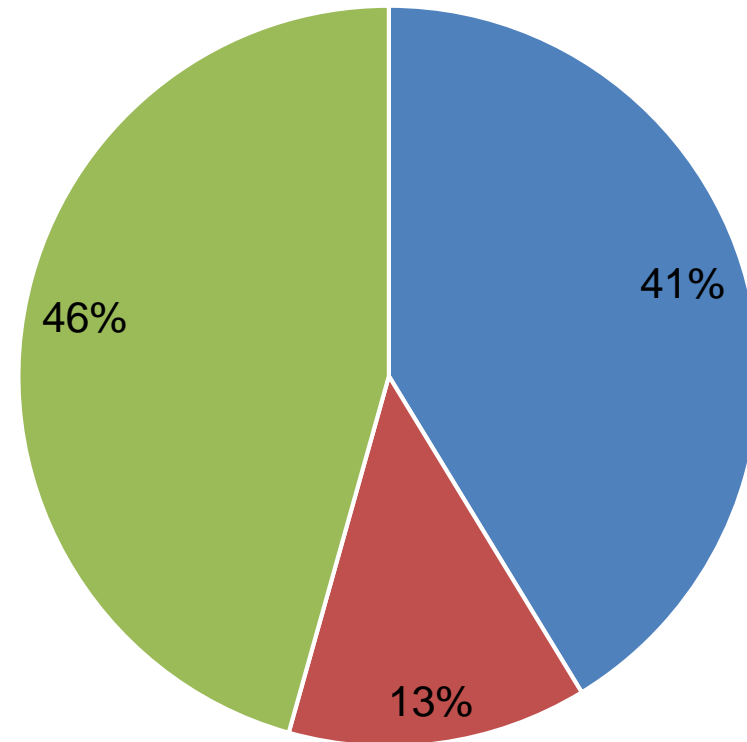

A meglévő kollektív szerződés foglalkozik a szexuális erőszak megelőzésével a munkahelyeken?

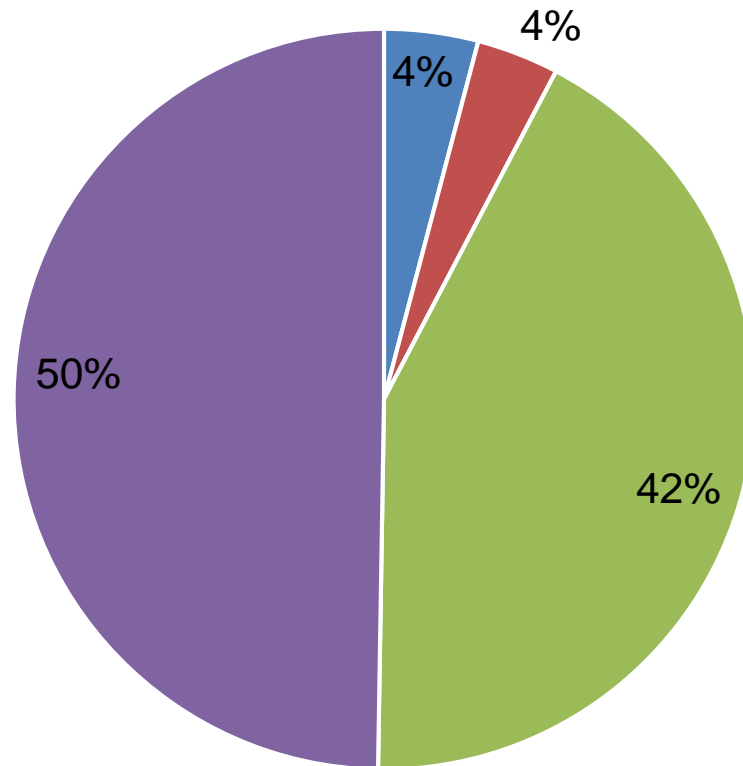

Ismeri a szexuális erőszak, zaklatás ellen fellépő hatályos törvényeket, jogszabályokat?

- Csak egy részét ismerem a jogszabályoknak
- Igen, ismerem a jogi környezetet
- Nem ismerem a hatályos jogszabályokat

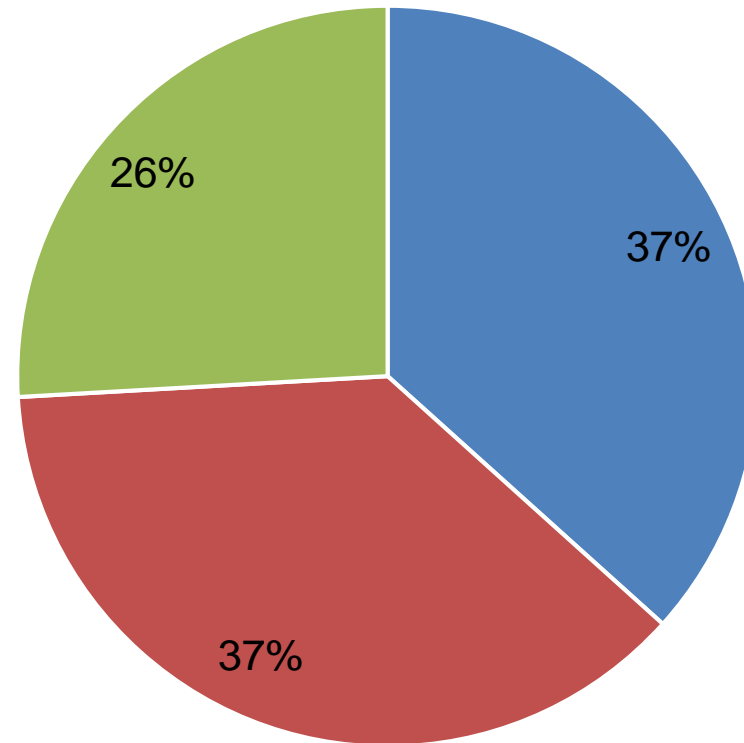
A munkáltatója rendelkezik valamilyen programmal vagy eszközzel a munkahelyi erőszak leküzdésére?

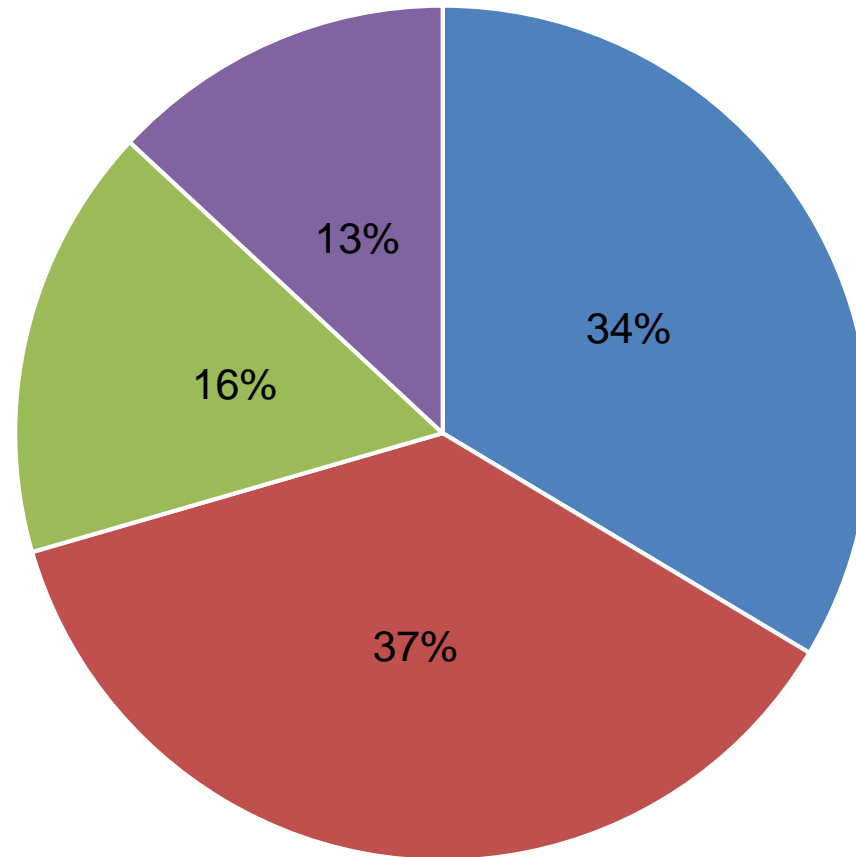
- Igen, de csak a probléma egyes részeivel foglalkoznak a munkahelyi keretek között
- Igen, van ilyen jellegű program a munkahelyen
- Nem tudom
- Nem, nem ismerek ilyen programot a munkahelyen

Véleménye szerint amennyiben munkahelyén képzéseken/belső fórumokon foglalkoznak/foglalkoznának a szexuális erőszakkal, zaklatással az érdeemi segítséget jelentene Önnek?

- Igen, ez érdeemi segítség lenne
- Nem tudom
- Nem, ez nem oldaná meg ezt a problémát

Milyen intézkedéseket üdvözölne munkahelyén ezen a területen?

- Érzékenyítő képzéseket
- Nem tudom
- Több biztonságot (pl. működő kamerák)
- Több szakembert

Felvetések, tapasztalatok

Felvetések, tapasztalatok, megállapítások az IDEA Intézet kutatása alapján 1.

- Az IDEA (és más kutatások) eredményei is azt mutatják, hogy **a me too ügy elérte a nők ingerküszöbét, de pozitív változásokat még nem hozott magával → van igény a kérdés erősebb képviselőjére és több nő részvételére a közügyekben, társadalmi kérdésekben.**
- **A szakszervezetek szerepét ezen a területen nem érzik meghatározónak, valójában nincs tudásuk arról, hogy tesz-e valamit az érdekvédelem ezen a „fronton” → az alapoknál érdemes kezdeni a munkát ezen a területen, már kis lépések is jelentős figyelmet kapnának.**
- A kutatás általános tapasztalata volt, hogy **nem világos a válaszadók előtt mi tekinthető szexuális erőszaknak, zaklatásnak → nagy hangsúlyt kell ezért fektetni a jelenség/fogalom pontos meghatározására, ez segítené valószínűleg azt is, hogy tisztább legyen az áldozatok/tanúk számára, ha szexuális erőszakot, zaklatást tapasztalnak.**

Felvetések, tapasztalatok, megállapítások az IDEA Intézet kutatása alapján 2.

- A kutatás egyik kiemelt kérdése volt, hogy amennyiben történik erőszak a munkahelyeken mennyire jellemző az eset jelentése: **elgondolkodtató, hogy 24 százalék akkor sem jelent, ha tapasztal ilyet. A rendőrséghez, hatósághoz sem fordul – cselekmény megvalósulása esetén sem –, a válaszadók 18 százaléka** → erősen feltételezhető, hogy nemcsak a magánéletben, hanem a munkahelyek világában is nagyfokú lehet az erőszakos cselekmények esetében a látencia.
- Arra a kérdésre, hogy mi alapján dönt **37 százalék a cselekmény súlyát jelölte meg, de elgondolkodtató, hogy 13 százalék a negatív következményektől tart, illetve 7 százalék aszerint lép, hogy mennyire támogató a kollegiális környezet** → meghatározó lehet, hogy **milyen munkahelyi környezet valósul meg egy-egy helyen** és persze az is, hogy mennyire egyértelmű az a folyamat amelyet végig kell járnia a jelentéstevőnek, mennyire védik ilyen esetben a bejelentőt. Ebben nagy segítség lehet a szakszervezet: akár segítő kolléga kinevezésével, akár a munkahelyi hr-s munkatárssal való szoros koordináció kialakításával.
- Fontos adata a kutatásnak, hogy a legtöbben közvetlen főnöküket tájékoztatták, ha elszenvedői vagy tanúi voltak ilyen cselekményeknek. **Arra a kérdésre, hogy az eset kivizsgálása után volt-e negatív következmény, amellyel az elkövetőnek, vagy a jelentéstevőnek kellett számolnia, a válasz mindkét esetben is-is** → egyrészt biztonságos munkakörnyezetet szükséges megvalósítani, azaz **egyértelmű folyamatokra és egyértelmű következményekre van szükség. Kulcsszereplők a felettesek, vezetők: számukra érzékenyítő képzéseket kell tartani, hogy megfelelő módon kezeljék az ilyen helyzeteket.**

Felvetések, tapasztalatok, megállapítások az IDEA Intézet kutatása alapján 3.

- A munkavállalók kiszolgáltatottságáról vallanak azok a válaszok, amikor arról kérdezték őket, hogy **munkavégzésük során a szolgáltatás során szenvedtek-e el valamilyen erőszakot. Az ilyen munkakörben dolgozók felkészítése során célszerűtlen érdemes foglalkozni ezen veszélyhelyzetekkel.**
- Arra a kérdésre, hogy **van-e működő szabályozás a szexuális erőszak területén a munkahelyén a válaszadók 66 százaléka nem tud válaszolni.** Sem azt nem tudják, hogy a meglévő szabályozás az egész ágazatra érvényes-e, sem arról nincs ismeretük, hogy a kollektív szerződés foglalkozik-e a kérdéssel → alapoktól kezdődő építkezésre van szükség. Nemcsak a meglévő munkahelyi szabályozást bemutatni/megismertetni, hanem a szélesebb törvényi, jogszabályi kereteket is szükséges felvázolni a munkavállalók számára.
- **A hatályos törvényeket, jogszabályokat a válaszadók 46 százaléka nem ismeri, és azoknak egy részét is csak a válaszadók 41 százaléka** → szórólapokon, szakszervezeti honlapokon, képzéseken érdemes bemutatni a jogi és intézményi hátterét a kérdéskörnek és persze a munkavállaló jogait és lehetőségeit ezen a területen.
- **A meglévő munkahelyi programok ezen a területen rendkívül ritkák. A válaszadók mindössze 4 százaléka tudott ilyenről saját munkahelyén.** Leginkább érzékenyítő képzéseket várnának (34 százalék), illetve több szakember és több biztonság jelenlétét a munkahelyeken → érdemes érzékenyítő kurzusokat szervezni a munkahelyeken célszerűtlen a felsővezetők számára, valamint az újonnan belépő munkatársaknak.

Javaslatok, lehetséges irányok a hazai szakszervezeteknek („hosszútávú megállapodás a magyar nőkkel”) 1.

- Az Orbán-kormány kiemelt kérdésként tekint a demográfiai helyzetre (ez lehetőségként érdemes felfogni).
- Magyarország gazdaságának és munkaerőpiacának növekvő problémája **a kivándorlás és az ezzel összefüggő munkaerőhiány (ezért folyamatosan emelkedik a munkavállalók körében a nők száma).**
- Kiemelt probléma a szakképzési rendszer megoldatlan helyzete – a jelenlegi rendszerben a szakszervezetek részt sem vehetnek –, pedig így megszólíthatók lennének a fiatalok is.
- Az egyik legnagyobb német szakszervezet a ver.di 10 pontban foglalta össze miért érdemes szakszervezeti taggá válni.

<http://macht-immer-sinn.de/>

Javaslatok, lehetséges irányok a hazai szakszervezeteknek 2.

- A szakszervezeti tagok körében folyamatosan emelkedik a nők aránya.
- Érdemes ezért külön is megszólítani a nőket:
- <https://frauen.verdi.de/>
- **A me too egy éve alatt Európában szakszervezeti ajánlások születtek**, munkahelyi szabályozások léptek életbe, kifejezetten a területet gondozó szakembereket vettek fel a munkahelyeken.
- A legnagyobb német szakszervezet, a DGB kézikönyvet is kiadott, amely nemcsak a jogszabályi környezetet mutatja be, de az áldozatokat is segíti, valamint a megelőzéshez is segítséget kínál a munkahelyeknek.

Köszönöm a figyelmet!
intezet@ideaintezet.hu